

53

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΒΟΥΡΟΥΤΖΙΔΗΣ

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ-ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ¹

Ἡ ἀτυχῆς πατρίδα, τό Μελένικο, προκεχωρημένο κέντρο Ἑλληνισμοῦ τῆς κάποτε κραταιᾶς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἦταν ἔδρα τῆς ἀκμαίας μητροπόλεως Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ (Σιδηρόκαστρο)².

Ἡ ἑλληνική κοινότητα Μελενίκου εἶχε τήν τύχη, ἀπό τήν ἐποχή τῆς ιδρύσεώς της ὡς μητροπόλεως Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ, νά ποιμαίνεται ἀπό μιά σειρά εὐρυμαθῶν καί θεολογικῶς ἄριστα καταρτισμένων ἱεραρχῶν.

Πότε τιμήθηκε σέ μητρόπολη τό Μελένικο, πού ἦταν ἐπισκοπή τῆς μητροπόλεως Σερρών³, δέν εἶναι γνωστό. Πρῶτος γνωστός μητροπολίτης Μελενίκου εἶναι ὁ Δωρόθεος⁴ πού ὡς συνοδικός ἀρχιερέας τό

1. Ἔχω χρέος νά ἐκφράσω τίς θερμές μου εὐχαριστίες στόν καθηγητή κ. Ἀθανάσιο Καραθανάση γιά τήν ἀνάγνωση τοῦ χειρογράφου μου καί τίς ἱστορικές βιβλιογραφικές καί φιλολογικές πληροφορίες πού μοῦ ἔδωσε.

2. Στήν ἱστορία τοῦ Μελενίκου, αὐτοῦ τοῦ προσκόπου τοῦ Ἑλληνισμοῦ στά νῶτα τῶν σλαβικῶν φύλων, πέρα ἀπό τήν βασική βιβλιογραφία πού δημοσιεύεται στά Σεραϊκά Χρονικά, τ.1, (1953), σ. 9, προστίθενται καί οἱ ἐξῆς ἐργασίες: Πέτρου Πέννα, Συμβολή εἰς τήν Ἱστορίαν τοῦ Μελενίκου, Ἀναστάσιος Παλλατίδης καί τά χειρόγραφα του, Σερ. Χρονικά, τ. 2, (1957), σ. 67-125. τοῦ ἰδίου, Συμβολή εἰς τήν Ἱστορίαν τοῦ Μελενίκου, Σερ. Χρονικά, τ. 5, (1970), σ. 89-122, G. F. Abbott, «Περιοδεῖα ἐν Μακεδονία», Μετάφραση ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀποσπασμάτων τοῦ περὶ Μελενίκου ὑπό Φιλίππου Σ. Δραγούμη», Σερ. Χρονικά, τ. 2, (1957), σ. 276-285. Κωνσταντίνου Χιώλου, Μελένικον. Ἐθνικό καί πολιτιστικό κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, Σερ. Χρονικά, τ.12, (1996), σ. 111-128, Θεοδώρου Βλάχου, Κατάλογος οἰκογενειῶν τῆς πόλεως Μελενίκου, Σερ. Χρονικά, τ. 5, (1970), σ.123-128, Ἰωάννου Βλάχου, Ὁ Μακεδονικός ἀγών εἰς τήν περιοχὴν Μελενίκου, Σερ. Χρονικά, τ. 8, (1971), σ. 83-154, Κωνσταντίνου Τσιώπρου, Ἀναμνήσεις, ἐπιμέλεια Ἀθ. Καραθανάση, IMXA -238-, Θεσσαλονίκη 1992, Ἀποστόλου Γκισδαβίδη, Μελένικο, Σελίδες τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, τ. Α-Β & Γ, Θεσσαλονίκη 1959, M. Paillares, Μελένικον, Μακεδονικόν Ἡμερολόγιον, Ἀθήνα 1908, σ. 66-74.

3. Γ. Ἀ. Ράλλη-Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα, Ἀθήνα 1855, σ. 501.

4. Σέ βιβλιογραφική σημείωση τοῦ V. Laurent, Les signataires du second synode des Blakhernes (ete 1285) Echow d' Orient. t. 26 (1927), s. 146, No 25, ὁ μητροπολίτης Δωρόθεος ἀναφέρεται ὡς Δημόθεος.

1285⁵ υπογράφει ως ο «Μελενίκου Δωρόθεος» μαζί με τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Ἀνδρόνικο Β΄ Παλαιολόγο, τον οικουμενικό Πατριάρχη Γρηγόριο τον Β΄, συνοδικούς ἀρχιερεῖς καὶ συγκλητικούς ἄρχοντες τό συνοδικό τόμο καθαιρέσεως τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Βέκκου (1275-1282)⁶. Τό 1315⁷, γνωστός γίνεται ἀπό κείμενο συνοδικῆς σημειώσεως ὁ μητροπολίτης Μελενίκου Ἰωάννης, ἐνῶ γράμμα συνοδικό αὐτῶν τῶν χρόνων μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ μητροπολίτης Μελενίκου εἶχε τόν τίτλο τοῦ ὑπερτίμου⁸. Στήν ἐκθεση τῶν ὑποκειμένων στόν οικουμενικό θρόνο μητροπόλεων, τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρόνικου τοῦ γέροντος, ἡ μητρόπολη Μελενίκου ἔχει τήν 55 θέση⁹, ἐνῶ στήν «τάξη τῶν Θρόνων» τῆς ὀρθόδοξου ἐκκλησίας τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ (6. 1853-1855) ἡ μητρόπολη Μελενίκου ἔχει τήν 36 θέση. Στό ἐν χρήσει συνταγμάτιο τοῦ 1887 τοῦ οικουμενικοῦ θρόνου ἡ μητρόπολη Μελενίκου καὶ Σιδηροκάστρου ἔχει τήν 32 θέση καί ὁ μητροπολίτης τῆς τόν τίτλο τοῦ ὑπερτίμου¹⁰. Στήν παρούσα μελέτη θά ἐπιχειρήσουμε τήν

5. Σέ κώδικα, πού βρίσκεται στό μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου στήν Κωνσταντινούπολη καί περιγράφει ὁ πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης, (Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 10, Κπολη 1936, σ. 346) μέ χρονολογία 1292, σώζεται συνοδική ἀπόφαση καθαιρέσεως τοῦ Ἰωάννη Βέκκου, τήν ὁποία υπογράφουν ὁ αυτοκράτορας Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος ὁ οικουμενικός Πατριάρχης Γρηγόριος καί συνοδικοί ἀρχιερεῖς. Ὁ Γρηγόριος Β' ὁ Κύπριος πού υπογράφει μαζί μέ τόν Ἀνδρόνικο Β΄ Παλαιολόγο (1282-1328) τήν καθαίρεση τοῦ Ἰωάννη Βέκκου (1275-1282) ποίμανε τήν ὀρθόδοξη ἐκκλησία ἀπό τό 1283 ἕως καί τό 1289. Εἶναι φανερό πῶς ὑπάρχει πρόβλημα στήν χρονολόγηση τοῦ κώδικα. Πιθανότατα, ἡ συνοδική ἀπόφαση υπογράφηκε τό 1285, ἀφοῦ τότε ἐγινε, στήν ἐκκλησία τῆς Βλαχέρνας, στήν Κωνσταντινούπολη, ἡ σύνοδος.

6. Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης, Συμπληρωματικός κατάλογος κωδίκων τοῦ ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 10, Κπολις 1936, σ. 346.

7. Miklosish-Muller, ACTA, τ.Α, σέλ. 14. καί Ἐ. Ταπεινός, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία τῆς Μητροπόλεως Μελενίκου, ἀπ' ὅπου καί ἀντλοῦμε ἰκανό μέρος τῶν στοιχείων πού ἀφοροῦν τούς μητροπολίτες Μελενίκου πού ἔζησαν στίς ἀρχές τοῦ 19ου αἰώνα, Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια, τόμ. 4, Κπολη 1882-3, σ. 155. Ἡ συνοδική ἀπόφαση κακῶς ἀποδίδεται στόν Πατριάρχη Ἰωάννη τόν Γλυκῆ ἀπό τούς Miklosish-Muller, ACTA, τ. Α, σέλ. 14., διότι προκαθήμενος στόν οικουμενικό θρόνο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τό 1315 ἦταν ὁ Νήφων Α΄ (1311-1315) καί ὄχι ὁ Ἰωάννης ὁ Γλυκῆς πού πατριάρχευσε ἀπό τό 1316 ἕως καί τό 1320.

8. Miklosish-Muller, Acta, τ. Α, σελ. 16.

9. Ράλλη-Ποτλή, Σύνταγμα, τ.5, Ἀθήνα 1855, σ. 493.

10. Ἐκκλ. Ἀλήθεια, τ.12, Κπολη 1887-8, σ. 112. Τόν τίτλο τοῦ ὑπερτίμου ὁ μητροπολίτης Μελενίκου εἶχε καί στό Σύνταγμα τοῦ 1855.

σύνθεση ενός καταλόγου μητροπολιτών Μελενίκου από τις αρχές του 19ου αϊ. ως σήμερα¹¹.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΑΝΘΙΜΟΣ Β΄ (1796 - 1820)

Τόν Ίούλιο του 1796¹² στον εκκλησιαστικό θρόνο τῆς ἐπαρχίας Μελενίκου καί Δεμίρ Ίσαρ ἐκλέγεται ὁ ἐπίσκοπος Βουκέλου Ἄνθιμος ὁ Β΄. Ὁ νέος μητροπολίτης Μελενίκου Ἄνθιμος Β΄ διαδέχθηκε τόν μητροπολίτη Λεόντιο¹³ πού εἶχε αὐτήν τή χρονιά προαχθεῖ στήν μητρόπολη Καισαρείας καί Καππαδοκίας.

Ὁ μητροπολίτης Μελενίκου καταγόταν ἀπό τά Μουδανιά καί διακρινόταν γιά τό εὖρος τῆς παιδείας του. Ὁ φιλότιμος ἱεράρχης εἶχε σπουδαία συμμετοχή στήν διαμόρφωση τῶν δημοσίων πραγμάτων στήν πόλη Μελενίκου, καθιστώντας τήν παράδειγμα εὐνομούμενης ἑλληνικῆς πολιτείας τά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας.

Τόν Μάιο του 1820 πέθανε στό Μελένικο¹⁴ καταλείποντας μνήμη ἀγαθοῦ ποιμένα.

ΣΑΜΟΥΗΛ (1820 - 1830)

Στήν χηρεύουσα μητρόπολη Μελενίκου καί Δεμίρ Ίσαρ προοιβάστηκε τόν Μάιο του 1820 ὁ Δυρραχίου (1805-1820) Σαμουήλ¹⁵.

Ὁ μητροπολίτης Σαμουήλ καταγόταν ἀπό τά Γανόχωρα. Μητροπολίτης Δυρραχίου ἐκλέχθηκε τό 1809 καί ποίμανε τήν ἐπαρχία του ἕως καί τό 1820. Φυσιογνωμία ἐκκλησιαστική ὁ μητροπολίτης Σαμουήλ συνέχισε τό φι-

11. Με τήν καταγραφή αὐτή συμπληρώνεται, διορθώνεται, ἀλλά κυρίως ὀλοκληρώνεται ὁ κατάλογος μητροπολιτῶν πού μέ τίτλο «Ἐκκλησιαστική ἱστορία τῆς Μητροπόλεως Μελενίκου» συνέταξε ὁ Ἐλευθέριος Ταπεινός ἕως καί τίς ἀρχές του 19ου αἰῶνος.

12. Β. Ἄτσης τό 1795 θεωρεῖ ὡς χρόνο ἐκλογῆς του Ἄνθιμου του Β΄ στήν μητρόπολη Μελενίκου. Βασιλείου Γ. Ἄτσης πρ. Μητροπολίτου Λήμνου, Ἐπισκοπαί καί Ἐπίσκοποι τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπό του 1850 μέχρι σήμερα. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς ἐπετηρίδος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας «Ἐκκλησία καί Θεολογία», τόμ. ΙΙΙ, σ. 1024.

13. Ὁ Μελενίκου Λεόντιος Πολυζῶης (1747-1756) καταγόταν ἀπό τό Μελένικο. Διετέλεσε διάκονος του μητροπολίτου Σερρών Γαβριήλ καί ἦταν θεῖος του Ἀναστάσιου Πολυζωῖδη. Ἐκ. Ἄλήθεια, τ. 16, Κπολη 1882-3, σ.136.

14. Ορθοδοξία, τεύχ. 4, Κπολη 1956, σ. 483.

15. Ὁ.π., τεύχ. 4, Κπολη 1956, σ. 438.

λογενές ἔργο τοῦ προκατόχου του. Πέθανε τό καλοκαίρι τοῦ 1830 στό Μελενίκο¹⁶ καί τάφηκε στόν νάρθηκα τοῦ μονυδρίου τοῦ Ἁγίου Νικολάου.¹⁷

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Γ΄ (1830 - 1837)

Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1830¹⁸ στόν χηρεύοντα θρόνο Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ μητροπολίτης ἐκλέγεται ὁ Γρηγόριος Γ΄ ὁ ἐκ Ψυρρῶν. Ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος ὑπηρέτησε τήν μητρόπολη Δεδρῶν, ἀπό τόν θρόνο τῆς ὁποίας παραιτήθηκε ἀδίαστα στίς 24 Φεβρουαρίου τοῦ 1829¹⁹.

Τό 1837 ὁ μητροπολίτης Γρηγόριος, πού ἐργάσθηκε μέ ζήλο γιά τήν βελτίωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί κοινοτικῶν πραγμάτων τοῦ Μελενίκου²⁰ καί τῆς κωμοπόλεως Σιδηροκάστρου, ὑποβάλλει τήν παραίτησή του λόγω γήρατος καί συχνῶν ἀσθενειῶν στόν οἰκουμενικό πατριάρχη Γρηγόριο τόν ΣΤ΄ τόν ἀπό Σερρῶν²¹.

Μετά τήν παραίτησή του, πού ὑποβλήθηκε τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1837, ὁ ἀγαθός ποιμενάρχης ἀπεσύρθη στό Ἅγιο Ὄρος στήν ἱερά μονή Ἐσφιγμένου, ὅπου καί ἐφησύχαζε. Ἐκεῖ καί πέθανε τό 1851²².

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΤΑΠΕΙΝΟΣ (1837 - 1875)

Τόν μητροπολίτη Γρηγόριο τόν Γ΄ διαδέχθηκε στόν μητροπολιτικό θρόνο Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ ὁ τριτεύων διάκονος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐπί πατριαρχίας, τοῦ ἀπό Σερρῶν Χρῦσανθου (1824-1826) Διονύσιος Ταπεινός.

Ὁ εὐπαίδευτος ἱεράρχης ἦταν ἀνεψιός τοῦ μητροπολίτου Πιαιδίας Διονυσίου. Κατά κόσμον, ὁ μητροπολίτης Διονύσιος ὀνομαζόταν Ἰωάννης Ταπεινός καί γεννήθηκε στό Διπλοκίονιο τοῦ Βοσπόρου τόν Αὐγουστο τοῦ 1799. Οἱ γονεῖς του Ἐλευθέριος καί Μαρία φρόντισαν τήν μόρφωσή του. Τό 1815 συνέχισε τίς σπουδές του στήν Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή.

Μετά τό τέλος τῶν σπουδῶν του ἔγινε γραμματέας τοῦ Φιλιππουπόλεως Παῖσιου καί στήν συνέχεια διάκονος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη

16. Ὁρθοδοξία, τευχ. Α, Κπολη 1957, σ. 79, καί Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 16, Κπολη 1882-3, σ. 136.

17. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 16, Κπολη 1882-3, σ. 136.

18. Ὁρθοδοξία, τευχ. Α, Κπολη 1957, σ. 79.

19. Ὁ.π., τευχ. Α, Κπολη 1957, σ. 77.

20. Επὶ τῶν ἡμερῶν του ἐπανασυστήθηκε καί λειτούργησε τό δημοτικό σχολεῖο Μελενίκου.

21. Ὁρθοδοξία, τευχ. Α, Κπολη 1957, σ. 90.

22. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 144.

Ευγενίου (1821 -1822). Τό 1828 ως γραμματέας συνοδικῆς πατριαρχικῆς ἐπιτροπῆς στάλθηκε ἀπό τό πατριαρχεῖο στήν ἐλεύθερη Ἑλλάδα γιά συνεννοήσεις μέ τόν Καποδίστρια.

Τό 1834 γίνεται ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτου Δέρκων καί μετέπειτα οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ Δ΄ (α΄ 1842-1845).

Στίς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 1837 χειροτονεῖται μητροπολίτης Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ ἀπό τόν οἰκουμενικό πατριάρχη Γρηγόριο ΣΤ΄ Φουρτουνιάδη τόν ἐκ Σερῶν.

Ὁ μητροπολίτης Διονύσιος διακρινόταν γιά τήν ὀξύτητα τῆς σκέψεώς του καί γιά τήν παραδειγματική του φιλοπονία.

Ὡς συνοδικός ἀρχιερέας παρεπιδημοῦσε γιά πολλά χρόνια στήν Κωνσταντινούπολη καί ὑπηρετήσε τό πατριαρχεῖο σέ διάφορα ὑπουργήματα.

Τό 1865, ἐπιστρέφοντας, μετά ἀπό πιέσεις τῶν κατοίκων τοῦ Μελενίκου, στήν μητρόπολή του, βρῆκε τό μητροπολιτικό κτήριο κατεστραμμένο ἀπό φωτιά. Μέ δαπάνες του τό 1867, ἀνοικοδομήθηκε νέο, εὐμέγεθες καί λαμπρό ἐπισκοπεῖο.

Στίς 25 Μαρτίου τοῦ 1875, μετά ἀπό 38 χρόνια θεαρέστου ποιμαντορίας, ἔχοντας συνείδηση πῶς λόγω γήρατος καί τῶν συχνῶν ἀσθενειῶν του δέν μπορεῖ νά προσφέρει οὐσιαστική βοήθεια στίς πνευματικές ἀνάγκες τῆς μητροπόλεώς του, παραιτήθηκε.

Ἐφυσύχαζε στήν συνοικία Φανάρι τῆς Κωνσταντινούπολης μέ σοβαρότατα προβλήματα στήν ὄρασή του. Πέθανε στίς 25 Νοεμβρίου τοῦ 1881 καί τάφηκε στόν Ἱερό Ναό τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.²³

Κατά τό διάστημα τῆς μακροχρόνιας ποιμαντορίας του καί ἐξ αἰτίας τῆς παραμονῆς του στήν Κωνσταντινούπολη ὡς συνοδικοῦ ἀρχιερέως ἤ ὡς εἰδικοῦ συμβούλου Πατριαρχῶν, ὁ μητροπολίτης Μελενίκου Διονύσιος κυβέρνησε τήν ἐπαρχία του μέ ἐπιτρόπους.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ Α΄ τοῦ Μητροπολίτου Μελενίκου Διονυσίου.

ΙΩΑΚΕΙΜ Α΄ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων (1837 - 1839)

Ἀπό τούς μεγαλύτερους εὐεργέτες τοῦ κοινοῦ του Μελενίκου, ὁ πρῶην μητροπολίτης Ἰωαννίνων Ἰωακείμ ἦταν θρέμμα τῆς πόλεως Μελενίκου καί διακρινόταν γιά τήν εὐρυμάθεια του καί τό ἀκέραιο τοῦ χαρακτῆρος του. Σπούδασε στά σχολεῖα τῆς πατρίδας του μέ δασκάλους τούς Ἀδάμ Ζαπέκο

23. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ.3, Κπολη 1881-2, σ. 132, καί Ἐκ. Ἀλήθεια, τ.16, Κπολη 1892-3, σ. 160.

καί Χριστόφορο Φιλητᾶ. Ἐφοῦ ὀλοκλήρωσε τίς σπουδές του, χειροτονήθηκε διάκονος στή μητρόπολη Μελενίκου καί στή συνέχεια, ποθώντας τήν ἄσκηση καί τήν ἀποκοπή τοῦ ἰδίου θελήματός του, μόνασε στό Ἅγιο Ὅρος. Τό ἦθος του καί τό ἀκέραιο τοῦ χαρακτήρος του καθώς καί ἡ εὐρυμάθειά του ἐκτιμῆθηκαν ἀπό τήν Ἐκκλησία καί τόν Ἰούνιο τοῦ 1822, ἐπί πατριαρχίας Ἀνθίμου τοῦ Γ' (1822-1824) κλήθηκε ἀπό τό Ἅγιο Ὅρος, ὅπου ἀσκήτευε καί ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Φαναρίου καί Φερσάλων μετά τό θάνατο τοῦ οἰκείου μητροπολίτη Γεράσιμου²⁴. Πρῖν προλάβει νά ἀναπτύξει τήν πολυσχιδῆ του δράση στή μητρόπολη Φερσάλων καί Φαναρίου, τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἐκτιμώντας τή φιλοπατρία του καί τό μέγεθος τῶν προβλημάτων πού προέκυψαν στή σχολάζουσα μητρόπολη Σόφιας, μετά τό θάνατο τοῦ μητροπολίτου Θεοφάνη²⁵ τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1822 τόν προώθησε στήν χηρεύουσα μητρόπολη Σόφιας, στήν περιοχὴ τῆς ὁποίας ἡ Ὁρθοδοξία καί ὁ Ἑλληνισμός πιεζόταν ἀσφυκτικά ἀπό τοὺς Βουλγάρους. Ὁκτώ χρόνια ἀργότερα ἡ Ἐκκλησία ζητᾶ καί πάλι τή συνδρομὴ του. Τό Σεπτέμβριο τοῦ 1830 καί μετά τόν θάνατο τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων Βενεδίκτου ἐκλέγεται μητροπολίτης Ἰωαννίνων²⁶. Στά Ἰωάννινα ἡ δράση τοῦ φιλογενοῦς ἱεράρχη ἀνακόπτεται ἀπό τήν ἀντίδραση κάποιων ομάδων. Ψευδῆς ἀναφορὰ στό οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τόν συκοφαντεῖ καί παρασύρει τήν Ἱερά Σύνοδο νά ἀποφασίσει τό 1835 τήν «διά τὰς κανονικὰς αὐτοῦ παρεκτροπὰς, κατὰ τὰς ἐμφανισθείσας τῇ ἐκκλησίᾳ κοινὰς ἀναφορὰς τῶν ἐπαρχιωτῶν Χριστιανῶν...» ἀπαλλαγὴ ἀπό τὰ καθηκοντά του. Ὁ μητροπολίτης Ἰωακείμ ἀποσύρεται στό Μελένικο, ὅπου καί ἐφησυχάζει²⁷. Στά πέντε χρόνια τῆς ποιμαντορίας του στή μητρόπολη Ἰωαννίνων μέ δικές του δαπάνες ἀναστηλώθηκε ὁ κατεστραμμένος, ἀπό τὰ τουρκικά στρατεύματα κατὰ τήν πολιορκία τῆς πόλης τήν ἐποχὴ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ μητροπολιτικός ναός τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Στό Μελένικο σχόλαζε ἕως καί τό 1837. Αὐτὴ τῆ χρονιά ὁ Μελενίκου Διονύσιος ἐκλέγεται συνοδικός ἀρχιερέας. Ὁ μητροπολίτης Ἰωακείμ καλεῖται νά διοικήσει ἐπιτροπικῶς τή μητρόπολη Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ, ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1837 ἕως καί τό 1839. Κατὰ τό χρόνο τῆς ἐπιτροπείας του διακρίθηκε γιὰ τή σοβαρότητα καί ὑπευθυνότητα στήν διαχείριση τῶν οικονομικῶν καί ἄλλων διοικητικῶν θεμάτων τῆς μητροπόλεως, δώρισε δέ στό κοινὸ τοῦ Μελενίκου γιὰ φιλαν-

24. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. Δ, Κπολη 1956, σ. 442.

25. Ὁ.π., τεῦχ. Δ, Κπολη 1956, σ. 443.

26. Ὁ.π., τεῦχ. Α, Κπολη 1957, σ. 79.

27. Ὁ.π., τεῦχ. Α, Κπολη 1957, σ. 86.

θρωπικούς σκοπούς 34.000 γρόσια. Μετά την επιστροφή του μητροπολίτου Διονυσίου στην έδρα του από την Κωνσταντινούπολη, ο πρώην Ίωαννίνων Ίωακείμ έφησύχαζε στο Μελένικο, όπου και πέθανε τό Νοέμβριο του 1845. Ο έπίτροπος Μελενίκου Ίωακείμ²⁸ τάφηκε στον νάρθηκα του μονυδρίου του Άγίου Νικολάου²⁹.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ Β΄ - του μητροπολίτου Μελενίκου Διονυσίου.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ (1857 - 1863)

Ο μητροπολίτης Μελενίκου Προκόπιος καταγόταν από τό Μελενικίτσι Σερρών. Σπούδασε στά σχολεία τής πόλεως τών Σερρών και μετά την ολοκλήρωση τών σπουδών του χειροτονήθηκε διάκονος του μητροπολίτου Δέρκων Νεοφύτου.

Τό Μάιο του 1849 εξέλεγη μητροπολίτης Τρίκκης³⁰. Στην μητρόπολη Τρίκκης παρέμεινε έως και τόν Σεπτέμβριο του 1854, όπου για τή συμμετοχή του στην επανάσταση του 1854 στή Θεσσαλία και «...δι' ανωτέρους λόγους, ούς ή εκκλησία έγνώρισεν...» παύεται και αποχωρεί από την μητρόπολη του³¹. Το καλοκαίρι του 1857 ο μητροπολίτης Μελενίκου Διονύσιος Ταπεινός εκλέγεται συνοδικός αρχιερέας και ως συνοδικός παρεπιδημούσε στην Κωνσταντινούπολη από τόν Ίούλιο του 1857 έως και τό Μάρτιο του 1863. Στο χρονικό αυτό διάστημα ο μητροπολίτης Προκόπιος κλήθηκε από την Έκκλησία νά κυβερνήσει έπιτροπικώς τή μητρόπολη Μελενίκου και Δεμίρ Ίσάρ. Διαχειρίστηκε τά εκκλησιαστικά και κοινοτικά τής μητροπόλεως Μελενίκου και Δεμίρ Ίσάρ μέ φρόνηση και όξυδέρκεια. Ο ιεράρχης ήταν ιδιαίτερα αγαπητός στο χριστεπώνυμο πλήρωμα τής μητροπόλεως Μελενίκου πού ποίμανε από τόν Ίούλιο του 1857 έως και τό Μάρτιο του 1863. Μετά την επιστροφή του μητροπολίτου Διονυσίου στην έδρα του στίς 31 Μαρτίου του 1863 ο πρώην Τρίκκης Προκόπιος είναι υποψήφιος για την μητροπολιτική έδρα Έρσεκίου. Συνυποψήφιοί του ήταν ο μητροπολίτης Σκοπίων Παΐσιος και ο αρχιμανδρίτης Λεόντιος Ραδούλοβιτς. Εκλέγεται ο Προκόπιος και χειροτονείται τό Δεκέμβριο του 1863 μητροπολίτης Έρσεκίου³².

28. Στην ιστορία τής μητροπόλεως Μελενίκου και Δεμίρ Ίσάρ, Έκ. Άλήθεια, τ. 16, 1892-3, σ. 183, υπάρχουν ανακρίβειες στο εκκλησιαστικό βιογραφικό του μητροπολίτου Ίωακείμ.

29. Έκ. Άλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 183.

30. Ορθοδοξία, τευχ. Γ, Κπολη 1957, σ. 322.

31. Ο.π., τευχ. Γ, Κπολη 1957, σ. 322.

32. Έκ. Άλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 168.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ Γ' - τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου Διονυσίου.

ΑΝΘΙΜΟΣ (1866 - 1867)

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως Ἄνθιμος³³ ποίμανε τήν μητρόπολη Μελενίκου ἀπό τόν Αὐγουστο τοῦ 1866 ἕως καί τόν Δεκέμβριο τοῦ 1867, ὅποτε καί μετετέθη στήν ἐπισκοπή Ἀρδαμερίου³⁴ τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης³⁵.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ Δ' - τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου Διονυσίου.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ (1869 - 1874)

Ὁ εὐπαιδευτος καί θεοφιλῆς ιεράρχης πρώην Σελευκείας Μελέτιος ἐπιτρόπευσε τήν μητρόπολη Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ ἀπό τόν Μάιο τοῦ 1869 ἕως καί τίς 5 Ἀπριλίου τοῦ 1874. Στίς 21 Φεβρουαρίου τοῦ 1876, ἐκλέγεται μητροπολίτης Τρίκκης μετά τόν προδιδασμό τοῦ μητροπολίτου Κωνσταντίνου στήν μητρόπολη Φαναριοφερσάλων³⁶.

ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ (1875 - 1891)

Μετά τήν παραίτηση τοῦ Διονυσίου, μετετέθη στήν μητρόπολη Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ ὁ Ἐρσεκίου Προκόπιος³⁷, πού ἀπό τόν Ἰούλιο τοῦ 1857 ἕως καί τό Σεπτέμβριο τοῦ 1863 διοίκησε ὡς ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου Διονυσίου τήν μητρόπολη Μελενίκου. Ὁ μητροπολίτης Προκόπιος καταγόταν, ὅπως προείπαμε, ἀπό τό Μελενικίτσι Σερρών καί ὑπηρέτησε

33. Τιτουλάριος ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως ἔγινε τόν Μάιο τοῦ 1854. Ἀρχιμ. Θεοκλήτου Φιλιππαίου, Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαί καί Ἐπίσκοποι 1833-1960, Ἀθήνα 1960, σ. 65.

34. Ὁ.π., τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 160.

35. Ράλλη-Ποτλῆ, Σύνταγμα, τ. 5, σ. 514.

36. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. Α, Κπολη 1958, σ. 32.

37. Ὁ Βασίλειος Γ' Ἄτσης στήν ἐργασία του, Ἐπισκοπαί καί Ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπό τό 1800 μέχρι σήμερα, Ἀθήνα 1982, σ.1024, κάνει λάθος στήν καταγραφή διαδοχῆς τῶν μητροπολιτῶν Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου, καθώς συγχέει τοὺς ὁμώνυμους μέν ἀλλά ἄλλους μητροπολίτες τους: Σωζοαγαθουπόλεως Προκόπιο, Πρεσλάβας Προκόπιο καί Ἐρσεκίου Προκόπιο. Ὁ Σωζοαγαθουπόλεως Προκόπιος ποίμανε τίς ἐξῆς μητροπόλεις: Σωζοαγαθουπόλεως 1834-1836, Ἐρσεκίου 1836-1837, Σωζοαγαθουπόλεως δ' 1842-1852, Βόσνης 1852-1858, Σωζοαγαθουπόλεως γ' 1858-1872 πού τό 1872 « διά τε τό γῆρας καί τās σωματικές αὐτοῦ ἀσθενείας οἰκειοθελῆ καί ἀπαραβίαστον ἐποίησε παραίτησιν», Αἰμιλιανοῦ Τσακοπούλου, Ἐπισκοπικαί κατάλογοι, περ. Ὁρθοδοξία, τ. Α 1958, σ. 20. Ὁ ἀρχιμανδριτής Προκόπιος ἐξελέγη Πρεσλάβας τό 1872 καί ὁ Ἐρσεκίου Προκόπιος ἐξελέγη Μελενίκου τό 1875. Ὁ.π., σ.20 καί 28.

στήν μητρόπολη Δέρκων ως αρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτου Νεοφύτου. Τό Μάιο τοῦ 1849 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Τρίκκης καί παρέμεινε στήν ἐπισκοπική ἔδρα ἕως καί τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1854.

Στίς 31 Μαρτίου τοῦ 1863 εἶναι ὑποψήφιος γιά τήν μητροπολιτική ἔδρα Ἐρσεκίου. Συνυποψήφιοι του ἦταν ὁ μητροπολίτης Σκοπίων Παῖσιος καί ὁ ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος Ραδούλοβιτς³⁸. Μητροπολίτης ἐκλέγεται ὁ Προκόπιος. Στήν μητρόπολη Ἐρσεκίου παρέμεινε ἕως τίς 25 Μαρτίου τοῦ 1875, ἡμερομηνία παραίτησης τοῦ μητροπολίτου Διονυσίου. Στήν μητρόπολη Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ ὁ πρόην Ἐρσεκίου μετατέθηκε στίς 12 Μαΐου τοῦ 1875³⁹.

Τό 1884 ἐκλέγεται συνοδικός ἀρχιερέας καί παρεπιδημεῖ στήν Κωνσταντινούπολη⁴⁰, ἐνῶ τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1885 εἶναι ἔφορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης⁴¹ καί ἐνδιαφέρεται ἄμεσα γιά τή λειτουργία τῆς σπουδαίας σχολῆς Τσοτυλίου.

Στίς 22 Ἰουλίου τοῦ 1887 ὁ Μελενίκου καί Δεμίρ Ἰσάρ Προκόπιος εἶναι ὑποψήφιος γιά τήν μητροπολιτική ἔδρα Ἰκονίου μέ συνυποψηφίους τόν τέως Χίου Ἀμβρόσιο καί τόν μητροπολίτη Βάρνας Κύριλλο⁴².

Ὁ Μελενίκου Προκόπιος ὑπῆρξε σάφρων ιεράρχης καί κατέλιπε φήμη ἀγαθή.

Τήν μητρόπολη Μελενίκου διοίκησε μέ βοηθοῦς ἐπισκόπους πού εἶχαν ἔδρα τό Σιδηρόκαστρο. Πέθανε στό Μελένικο στίς 28 Αὐγούστου τοῦ 1891⁴³ καί τάφηκε στόν περιβόλο τοῦ μονυδρίου τοῦ Ἁγίου Νικολάου⁴⁴.

ΜΕΘΟΔΙΟΣ ΠΑΠΑ-ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ (1883 - 1887) ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ὁ Σερραῖος τήν καταγωγή βοηθός ἐπίσκοπος Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου Μεθόδιος Παπά-Ἐμμανουήλ⁴⁵ τά πρῶτα του γράμματα τά ἔμαθε στά σχολεῖα τῶν Σερρῶν. Ἦταν ιεροδιάκονος τοῦ μητροπολίτου Γάνου καί Χώρας Τιμοθέου, μέ ἐγγύηση τοῦ ὁποίου γράφτηκε στήν Θεολογική σχολή τῆς Χάλκης ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1879⁴⁶. Ὑπηρέτησε ὡς ἀρχιδιά-

38. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 12, Κπολη 1887-8, σ. 165.

39. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. Α, Κπολη 1958, σ. 28.

40. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 6, Κπολη 1884-5, σ. 230.

41. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 6, Κπολη 1884-5, σ. 304.

42. Ἐκ. Ἀλήθεια, τεῦχ. β, Κπολη 1887, σ. 92.

43. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 15, Κπολη 1891-2, σ. 210.

44. Ὁ.π., τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 168.

45. Ὁ.π., τ. 4, Κπολη 1882-3, σ. 445.

46. Ὁ.π., τ. 23, Κπολη 1899, σ. 465.

κονος τοῦ μητροπολίτου Σερρών Ναθαναήλ (1879-1886) μέ πρόταση τοῦ ὁποίου, στίς ἀρχές τοῦ 1883, γράφτηκε στόν κατάλογο τῶν δι' ἀρχιερατεία ἐκλεξιμῶν. Στίς 30 Μαρτίου τοῦ 1883 ἐκλέγεται ἐπίσκοπος Δαφνουσίας καί βοηθός ἐπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου.

Μέ ἔδρα τό Σιδηρόκαστρο ὁ εὐπαιδευτος ιεράρχης πρόσφερε ἀξιόλογες ὑπηρεσίες στούς δοκιμαζόμενους χριστιανούς.

Τόν Μάρτιο τοῦ 1886 ὁ Δαφνουσίας Μεθόδιος εἶναι ὑποψήφιος γιά τήν μητροπολιτική ἔδρα Γάνου καί Χώρας μέ συνυποψηφίους τόν ἀρχιμανδρίτη Πολύκαρπο καί τόν ἐπίσκοπο Τρωάδος Μεθόδιο⁴⁷. Στό Σιδηρόκαστρο παρέμεινε ἕως καί τίς 16 Μαρτίου τοῦ 1887 πού ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Δεβρῶν καί Βελισσοῦ. Τό 1891 ὡς πρῶην Δεβρῶν καί Βελισσοῦ ἐκλέγεται μητροπολίτης Σκοπίων.

Πέθανε στίς 17 Νοεμβρίου τοῦ 1896 ὡς μητροπολίτης Σκοπίων⁴⁸.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ (1887 - 1892) ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Τόν Μάρτιο τοῦ 1887, σέ διαδοχή τοῦ προαχθέντος ἐπισκόπου Δαφνουσίας Μεθοδίου στήν μητρόπολη Δεβρῶν καί Βελισσοῦ ἐκλέγεται, ὡς Δαφνουσίας, μέ ἔδρα τό Σιδηρόκαστρο ὁ Κωνσταντῖνος Χατζηαποστόλου.

Ὁ βοηθός ἐπίσκοπος Μελενίκου Κωνσταντῖνος καταγόταν ἀπό τήν Τένεδο, ὅπου καί ἔλαβε τά ἐγκύκλιά του μαθήματα. Γράφτηκε στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1880⁴⁹.

Ἀπό τίς 28 Αὐγούστου τοῦ 1891 ἕως καί τίς 11 Ἰανουαρίου τοῦ 1892 εἶναι ἐπίτροπος τῆς χηρεύουσας μητροπόλεως Μελενίκου⁵⁰.

Στίς 11 Ἰανουαρίου τοῦ 1892 ὁ Δαφνουσίας Κωνσταντῖνος μέ συνυποψηφίους τόν μητροπολίτη Καρπάθου καί Κάσσου Σωφρόνιο καί τόν ἐπίσκοπο Λαμφάκου Γεννάδιο ἐκλέχθηκε παμψηφεί μητροπολίτης Λιτίτζης⁵¹. Ἡ χειροτονία του ὡς μητροπολίτου Λιτίτζης ἔγινε στίς 14 Ἰανουαρίου τοῦ 1892⁵².

47. "Ο.π., , τεῦχ. ΚΑ, Κπολη, Μάρτιος 1886, σ. 430 (330).

48. "Ο.π., τ. 23, Κπολη 1899, σ. 465.

49. "Ο.π., τ. 23, Κπολη 1899, σ. 442. Ὁ Βασίλειος Σταυρίδης, Ἡ ἱερά θεολογική σχολή τῆς Χάλκης, ἔκδ. ἀφῶν Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1988, σ. 260, τόν Κωνσταντῖνο Χ. Ἀποστόλου φέρει ὡς ἀπόφοιτο τῆς σχολῆς τό 1876, ἐνῶ ὁ κατάλογος ἀποφοίτων τῆς σχολῆς πού δημοσιεύτηκε στήν Ἐκκλησιαστική ἀλήθεια, σέ σημείωση τονίζει ὅτι τό πτυχίο του τό ἔλαβε τό 1880.

50. "Ο.π., τ. 15, Κπολη 1891-2, σ. 226.

51. "Ο.π., τ. 15, Κπολη 1891-2, σ. 370.

52. Ὁρθοδοξία, τεῦχ.3, Κπολη 1958, σ. 370.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ (1892 - 1894)

Ὁ Μητροπολίτης Μελενίκου καὶ Σιδηροκάστρου Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης γεννήθηκε τὴν 1 Φεβρουαρίου τοῦ 1840 στὴν Σηλυβρία τῆς Θράκης. Οἱ γονεῖς του ὀνομάζονταν Τριαντάφυλλος καὶ Ποινιώ (Δέσποινα).

Φοίτησε στό Ἀλληλοδιδασκτικὸ σχολεῖο τῆς πατρίδας του ἕως καὶ τὸ 1851. Αὐτὴν τὴ χρονιά γράφεται στὴν Ἑλληνικὴ σχολή τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, ἀπὸ ὅπου καὶ ἀποφοίτησε τὸ 1854. Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1854 βρίσκεται στὰ Ἱεροσόλυμα, γράφεται στὴν θεολογικὴ σχολή τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καὶ ὀλοκληρώνει τὶς σπουδές του τὸ 1861. Στὸ τέλος αὐτοῦ τοῦ χρόνου χειροτονεῖται διάκονος καὶ τὸ 1866 διορίζεται διευθυντῆς τῆς ἐντὸς τοῦ ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου Ἑλληνικῆς σχολῆς. Τὸ 1873 χειροτονεῖται ἱερέας, ἐνῶ τὸν Δεκέμβριο τοῦ ἰδίου ἔτους ἐκλέγεται ἐπίσκοπος Λαμφάκου καὶ βοηθὸς τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου. Τὸ 1880 ἐκλέγεται μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν καὶ διοίκησε θεοφιλῶς τὴν μητρόπολή του ἕως καὶ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1892⁵³.

Στὶς 11 Ἰανουαρίου τοῦ 1892 μέ συνυποψηφίους τὸν ἐπίσκοπο Πολυανῆς Ἰωακείμ καὶ τὸν Μητροπολίτη Στρωμνίτης Καλλίνικο ἐκλέγεται παμψηφεί μητροπολίτης στὴν χηρεύουσα μητρόπολη Μελενίκου καὶ Σιδηροκάστρου⁵⁴.

Μετά τὴν ἐκλογή, τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1892, τοῦ βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς Μητροπόλεως τοῦ Κωνσταντίνου στὴν μητρόπολη Λιτίτζης, ὁ μητροπολίτης Ἀλέξανδρος αἰτεῖται ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο, γιὰ τὴν καλύτερη διοίκηση τῆς μητροπόλεώς του, τὴν ἐκλογή καὶ τὸν διορισμὸ νέου βοηθοῦ ἐπισκόπου⁵⁵.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1892 βοηθὸς ἐπίσκοπος ἐκλέγεται ὁ ἐπίσκοπος Λεύκης Λεόντιος ὁ ὁποῖος δὲν ἀποδέχθηκε τὴν ἐκλογή του. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1893, καὶ ὕστερα ἀπὸ νέα αἴτηση τοῦ μητροπολίτου Ἀλεξάνδρου τὸ Πατριαρχεῖο διορίζει βοηθὸ ἐπίσκοπο, μέ ἔδρα τὸ Σιδηροκάστρο, τὸν ἐπίσκοπο Βασίλειο Παπαχρήστου.

Ὁ Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης, μετὰ ἀπὸ βαρὴ ἀρρώστια, πέθανε στὸ Μελένικο στὶς 27 Ἀπριλίου τοῦ 1894⁵⁶ καταλείποντας μνήμη ἀγαθοῦ ποιμένου.

53. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 183.

54. Ὁ.π., τ. 15, Κπολη 1891-2, σ. 369.

55. Ὁ.π., τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 373.

56. Ὁ.π., τ. 18, Κπολη 1894-5, σ. 67 καὶ Ὁρθοδοξία, τεύχ. 3 Κπολη 1958, σ. 292.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ (1893 - 1894) ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ὁ ἐπίσκοπος Δαφνουσίας Βασίλειος Παπαχρήστου⁵⁷ γεννήθηκε τό 1858 στό Ἄνω Λάμποδο τῆς Ἡπείρου. Σπούδασε στά σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων καί στήν συνέχεια γράφτηκε μέ προτροπή τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη Ἰωακείμ Β⁵⁸ στήν θεολογική σχολή τῆς Χάλκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1882⁵⁹. Μετά τήν σχολή τῆς Χάλκης, ἐργάστηκε ὡς ἱεροκέρυκας στό Ἀργυρόκαστρο καί ὡς καθηγητής στό Ζωγράφειο Διδασκαλεῖο. Ἀργότερα μετατέθηκε στήν Μακεδονία καί στήν Θράκη, ὅπου καί δίδαξε ὡς καθηγητής τῶν ἱερῶν μαθημάτων στό γυμνάσιο τῆς Ἀδριανουπόλεως καί ὡς ἱεροκέρυκας καί δάσκαλος στό γυμνάσιο Σερρών⁶⁰.

Στίς 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1893 μέ συνυποψηφίους τοὺς Προκόπιο Λαζαρίδη, πρωτοσύγκελο τοῦ μητροπολίτου Νικαίας Ἰερωνύμου καί τόν Γερμανό Θεοτοκά ἐκλέχθηκε παμψηφεῖ βοηθός ἐπίσκοπος Μελενίκου μέ ἔδρα τό Σιδηρόκαστρο καί μέ τόν τίτλο τῆς «πάλαι ποτέ διαλαμπάσης» ἐπισκοπῆς Δαφνουσίας⁶¹. Ὁ μεγαλοπρεπής "εἰς τήν ὄψιν καί ἐνθουσιώδης ὡς ἔφηβος" ἐπίσκοπος Βασίλειος συνέδραμε τοὺς δοκιμαζόμενους ἀπό τήν Βουλγαρική πίεση χριστιανούς καί στερέωσε τό ἐθνικό τους φρόνημα μέ τό παράδειγμά του. Στίς 30 Ἀπριλίου τοῦ 1894 ὁ ἐπίσκοπος Βασίλειος, μέ συνυποψηφίους τοὺς ἐπισκόπους Μυρέων Γερμανό καί Κλαυδιουπόλεως Ἀμβρόσιο, ἐκλέγεται μητροπολίτης Λιτίτζης⁶² καί στήν συνέχεια τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1897 μετετέθη στήν μητρόπολη Παραμυθίας καί Φιλιατῶν⁶³. Στίς 12 Φεβρουαρίου τοῦ 1900 χειροτονεῖται μητροπολίτης Βελεγράδων⁶⁴. Στήν μητρόπολη Βελεγράδων παρέμεινε ἕως καί τόν Αὐγουστο τοῦ 1909, ὅποτε στίς 27 αὐτοῦ τοῦ μήνα χειροτονεῖται μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, ἐνῶ ἐπί πατριαρχίας τοῦ Ἰωακείμ Γ' καλεῖται ὡς συνοδικός ἀρχιερέας στό Πατριαρχεῖο. Στό Δελβινάκιο ἔκτισε σχολεῖα καί τό περίλαμπρο μητροπολιτικό μέγαρο. Πέθανε στήν Ἀθήνα στίς 26 Φεβρουαρίου τοῦ 1936⁶⁵.

57. Κατά τό ἐπώνυμόν του ἀπαντᾶται καί ὡς Παπαχρήστου καί ὡς Χρησιτίδης

58. Ὁρθοδοξία, τευχ. 3, Κπολη 1936, σ. 123.

59. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 466.

60. Βασιλείου Γ. Ἄτση μητροπ. Πρώην Λήμνου, Βιογραφικά σημεῖα ἀρχιερέων μητροπόλεων τινῶν τῆς Βορείου Ἑλλάδος, Ἀθήνα 1985, σ. 39.

61. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 373.

62. Ὁ.π., τ. 18, Κπολη 1894-5, σ. 73, καί Ὁρθοδοξία, τευχ. Γ, Κπολη 1958, σ. 292.

63. Ὁρθοδοξία, τευχ. Γ, Κπολη 1958, σ. 300.

64. Ὁ.π., τευχ. Δ, Κπολη 1958, σ. 417.

65. Ὁ.π., τευχ. 3, Κπολη 1936, σ. 123.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ (1894 - 1899)

Τόν μητροπολίτη Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου Ἀλέξανδρο διαδέχθηκε ὁ ἄλλοτε βοηθός ἐπίσκοπος Μελενίκου Κωνσταντῖνος Χατζηαποστόλου. Ὁ Κωνσταντῖνος Χατζηαποστόλου γεννήθηκε στήν Τένεδο, στό σχολεῖο τῆς ὁποίας ἔμαθε τά ἐγκύκλια γράμματα καί στήν συνέχεια γράφτηκε στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1880⁶⁶.

Διετέλεσε βοηθός ἐπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου Προκοπίου. Στίς 3 Αὐγούστου τοῦ 1891 ὁ ἐπίσκοπος Δαφνουσίας Κωνσταντῖνος ἦταν ὑποψήφιος γιά τήν μητρόπολη Σκοπίων μέ συνυποψηφίους τόν πρῶην Δεδρωῶν Μεθόδιο καί τόν ἐπίσκοπο Πέτρας Θεόκλητο⁶⁷. Στίς 14 Ἰανουαρίου τοῦ 1892⁶⁸ ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Λιτίτζης.

Στίς 30 Ἀπριλίου τοῦ 1894, μέ συνυποψηφίους τόν ἐπίσκοπο Κλαυδίουπόλεως Ἀμβρόσιο καί τόν Κωνσταντῖνο, πρωτοσύγκελλο τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως, ἐκλέγεται καί μετατίθεται στήν χηρεύουσα μητρόπολη Μελενίκου⁶⁹. Τόν Μάιο τοῦ 1894 στόν πατριαρχικό ναό, στήν Κωνσταντινούπολη, γίνεται τό μεγάλο μήνυμα γιά τήν προαγωγή του. Ἡ πολιτεία τοῦ Κωνσταντῖνου Χατζηαποστόλου, ὡς μητροπολίτου Μελενίκου, προκάλεσε ιδιαίτερες τριβές στήν Ἑλληνική κοινωνία τῆς ἀκριτικῆς περιοχῆς. Οἱ κάτοικοι Μελενίκου, Σιδηροκάστρου καί Τζουμαγιάς μέ ἀναφορές στό Πατριαρχεῖο ζητοῦν τήν ἐπέμβαση τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου⁷⁰. Ὁ πατριαρχικός ἔξαρχος μητροπολίτης Βοδενῶν Νικόλαος ἐπιβεβαίωσε τίς καταγγελίες τῶν κατοίκων καί στίς 23 Μαρτίου τοῦ 1899 ὁ Μελενίκου Κωνσταντῖνος, ἀφοῦ δέν μπόρεσε νά ἀνατρέψει τίς ἐναντίον του ἔγγραφες αἰτιάσεις, μέ συνοδική ἀπόφαση παύεται τοῦ ἀρχιερατικοῦ ὑπουργήματος. Ὁ ἱερέας τῆς μητροπόλεως πατήρ Σταῦρος διορίζεται γενικός ἀρχιερατικός ἐπίτροπος καί ἐποπτεύει στήν μητρόπολη Μελενίκου⁷¹.

Ὁ μητροπολίτης Κωνσταντῖνος μέ ἀπόφαση τῆς ἱεραῆς συνόδου ἐντέλλεται νά μεταβεῖ στό Ἅγιο Ὄρος στήν μονή τῶν Ἰδίων, ὅπου καί θά ἐφυσχάσει⁷².

66. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 442.

67. Ὁ.π., τ. 15, Κπολη 1891, σ. 187.

68. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. Γ, Κπολη 1958, σ. 287.

69. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 18, Κπολη 1894-5, σ. 73.

70. Ὁ.π., τ. 20, Κπολη 1896-7, σ. 241.

71. Ὁ.π., τ. 23, Κπολη 1899, σ. 82.

72. Ὁ.π., τ. 23, Κπολη 1899, σ. 109. Ὁ πρῶην Μελενίκου Κωνσταντῖνος ἐκλέχθηκε τό 1906 καί διετέλεσε ἕως καί τό 1909 μητροπολίτης Γάνου καί Χώρας καί τό 1909 ἕως καί τό 1922 μητροπολίτης Ἀγχιάλου.

Τὴν πρακτικὴ τῶν προκατόχων τοῦ μητροπολιτῶν, νὰ διοικοῦν τὴν μητρόπολη Μελενίκου μέ βοηθοὺς ἐπισκόπους, συνέχισε καὶ ὁ Κωνσταντῖνος. Μετά τὴν προαγωγή, τὸν Μάιο τοῦ 1894, τοῦ ἐπισκόπου Δαφνουσίας Βασιλείου σέ μητροπολίτη Λιτίτζης⁷³ ὁ μητροπολίτης Κωνσταντῖνος αἰτεῖται ἀπὸ τὸ πατριαρχεῖο τὴν συνδρομὴ ἑνὸς βοηθοῦ ἐπισκόπου μέ ἔδρα πάντα τὸ Σιδηρόκαστρο.

ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΓΚΑΛΙΑΣ (1895 - 1899) ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Στίς 4 Ἰουλίου τοῦ 1895 ἡ χηρεύουσα ἐπισκοπὴ Δαφνουσίας πληρῶνεται. Τὸ τριπρόσωπο τῆς ἐκλογῆς ἐπισκόπου ἀπαρτίζουσι ὁ ἀρχιμανδριτὴς Παρθένιος καὶ οἱ πρωτοσύγκελλοι τῶν μητροπόλεων Ἡρακλείας Πολύκαρπος Ψωμιάδης καὶ Ἀδριανουπόλεως Κωνσταντῖνος. Ἐκλέγεται παμψηφεί ἐπίσκοπος Δαφνουσίας ὁ ἀρχιμανδριτὴς Παρθένιος καὶ διορίζεται βοηθὸς τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου⁷⁴ μέ ἔδρα τὸ Σιδηρόκαστρο.

Ὁ ἐπίσκοπος Παρθένιος ἐργάστηκε μέ ζῆλο γιὰ τὴν βελτίωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν πραγμάτων τῆς κωμοπόλεως Σιδηροκάστρου.

Στίς 20 Μαρτίου τοῦ 1899 ὁ ἐπίσκοπος Παρθένιος προάγεται σὴν ἐπισκοπὴ Πολυανῆς⁷⁵.

ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ (1899 - 1901)

Στίς 29 Ἀπριλίου τοῦ 1899 στὸν χηρεύοντα μητροπολιτικὸ θρόνο Μελενίκου καὶ Σιδηροκάστρου ἐκλέγεται ὁ μητροπολίτης Φιλαδελφείας Λεόντιος. Συνυποψήφιοί του ἦταν ὁ μητροπολίτης Κολωνίας Λεόντιος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως Προκόπιος⁷⁶.

Ὁ μητροπολίτης Λεόντιος ἦταν ἀπόφοιτος τῆς Ριζαρείου ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς καὶ πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν. Δίδαξε ὡς καθηγητὴς τῶν ἱερῶν μαθημάτων στὸ Ζάμπειο σχολεῖο καὶ στὸ Ἐθνικὸ Ἰωακείμειο Παρθεναγωγεῖο.

Ὁ Λεόντιος Ἐλευθεριάδης ἦταν πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γρηγορίου. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1885 ἐκλέχθηκε ὑπὸ τῆς

73. Ὁρθοδοξία, τευχ. 3, Κπολη 1958, σ. 292.

74. Ὁ.π., τευχ. 3, Κπολη 1958, σ. 294 καὶ Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 19, Κπολη 1895-6, σ. 146.

75. Ὁ.π., τευχ. 3, Κπολη 1958, σ. 302. Ποίμανε τίς μητροπόλεις, Πολυανῆς 1899-1907, Δεδρῶν 1907-1913 καὶ Μελενίκου 1913-1921.

76. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 129.

ἐπαρχιακῆς συνόδου Θεσσαλονίκης σέ συνεδρίασή της στον ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου ἐπίσκοπος Κίτρους.

Στίς 12 Αὐγούστου τοῦ 1893 μετατίθεται στήν ἐπισκοπή Παραμυθίας⁷⁷, ἡ ὁποία τόν Ἰούνιο τοῦ 1895 προήχθη σέ μητρόπολη⁷⁸.

Τό 1896, στίς 13 Φεβρουαρίου, μετατίθεται στήν μητρόπολη Φιλαδελφείας. Στίς 29 Ἀπριλίου τοῦ 1899 μετά τήν παύση τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου Κωνσταντίνου μετατίθεται στήν μητρόπολη Μελενίκου. Τόν Μάιο τοῦ 1899 ἀποδέχεται τήν μετάθεσή του καί γίνεται γνωστή ἡ ἐκλογή του στό Μελένικο καί στό Σιδηρόκαστρο καί οἱ κάτοικοι τῶν κωμοπόλεων ἐκφράζουν τίς εὐχαριστίες τους πρός τό πατριαρχεῖο⁷⁹. Ἀπό τήν ἐπαρχία Φιλαδελφείας ὁ Μητροπολίτης Λεόντιος πηγαίνει κατ' εὐθείαν στήν νέα του ἔδρα στήν ὁποία φτάνει στίς 19 Ἰουνίου τοῦ 1899 καί γίνεται δεκτός μέ παλλαϊκή ὑποδοχή⁸⁰. Τόν Φεβρουάριο τοῦ 1901 ὁ μητροπολίτης Λεόντιος εἶναι ὑποψήφιος γιά τήν χηρεύουσα μητρόπολη Κασσανδρείας μαζί μέ τούς πρόεδρο⁸¹ Ἱερισσοῦ καί Ἁγίου Ὁρους Ἰωακείμ καί τόν ἀρχιμανδρίτη Καλλίνικο Δελικάνη⁸².

Στίς 15 Φεβρουαρίου τοῦ 1901 ἐκλέγεται μητροπολίτης Κασσανδρείας⁸³, τήν ὁποία ποίμανε ἕως καί τό 1903. Ἀπό τό 1903 ἕως καί τό 1907 ποίμανε τήν μητρόπολη Αἴνου.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ (1901 - 1903)

Ὁ Ἰωακείμ Φορόπουλος, κατά κόσμον Ἀλκιβιάδης Φορόπουλος, γεννήθηκε στήν Χίο στίς 3 Ἀπριλίου τοῦ 1859⁸⁴, ὅπου καί διδάχθηκε τά γυμνασιακά του μαθήματα. Τό 1875 ἔγινε δεκτός στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1880. Αὐτήν τή χρονιά, στίς 14 Σεπτεμβρίου, χειροτονεῖται διάκονος στον ἱερό ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος στό

77. Ὁρθοδοξία, τευχ. Γ, Κπολη 1958, σ. 291.

78. Ὁ.π., τευχ. Γ, Κπολη 1958, σ. 295.

79. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 155.

80. Ὁ.π., τ. 23, Κπολη 1899, σ. 226.

81. Πρόεδρος, τίτλος διακριτικός πού ἡ ἐκκλησία ἔδινε α) στους ποιμαίνοντες παροικία ἐκ χειροτονίας, β) στους διορισμένους νά κυβερνοῦν πέραν τῆς δικῆς τους καί ἄλλη παροικία, γ) ὅταν διέπρεπε ὁ ἱεράρχης ἐπ' ἀρετῇ λόγῳ καί ἔργῳ. Ἡλία Ἀλεξανδρίδη, «Πρόεδρος» τόν τόπον ἐπέχων», Ὁρθοδοξία, τευχ. 17, Κπολη 1927, σ. 198.

82. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 25, Κπολη 1901, σ. 57.

83. Ὁρθοδοξία, τευχ. 4, Κπολη 1958, σ. 399.

84. Ἀθανασίου Γ. Γερομιχαλοῦ, Ἡ Ἐθνική δρᾶσις τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονίας Ἰωακείμ Φοροπούλου καί αἱ ἐκθέσεις αὐτοῦ, Ε.Μ.Σ. Θεσσαλονίκη 1968, σ. 11.

Πέραν από τόν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ίωακείμ τόν Γ' (α' 1878-1884). Μέ δαπάνες τῶν ἀδελφῶν Ἀμβροσίου Μαυροκορδάτου καί τοῦ Μιχαήλ Ζαρίφη ἀπό τό 1881 ἕως καί τό 1883 σπούδασε στήν Ὁξφόρδη, ἐνῶ ἀπό τό 1884 ἕως καί τό 1887 στά πανεπιστήμια τοῦ Μονάχου τῆς Λειψίας καί τῆς Ἰένης, ἀπ' ὅπου πῆρε καί τό δίπλωμα τοῦ διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας⁸⁵.

Ἐπιστρέφοντας στήν Κωνσταντινούπολη τοῦ δόθηκε ἡ δυνατότητα νά μεταβεῖ στήν Καισάρεια ὡς διευθυντής τῆς Ἱερατικῆς Ροδοκανακείου σχολῆς. Μετά ἀπό ἕνα χρόνο ἐπέστρεψε στήν Βασιλεύουσα καί ἐργάστηκε στήν ἐφημερίδα Νεολόγος καί στό Λεξικό τῆς Ἱστορίας καί Γεωγραφίας. Τό 1892 ἐκλήθη στήν Σμύρνη ὡς διευθυντής τοῦ ἐκεῖ Νοσοκομείου. Τό 1895 ἐργάζεται ὡς ἀρχαιοφύλακας στό οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Στίς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1901 ἐκλέγεται στήν ἀπηδαλιούχητο, λόγω μεταθέσεως τοῦ μητροπολίτου Λεοντίου, ἔδρα Μελενίκου. Συνυποψήφιοί του ἦταν ὁ ἐπίσκοπος Παμφίλου Μελισσηνός καί ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀγαθάγγελος Παπαναστασιάδης. Στίς 11 Μαρτίου τοῦ 1901 στόν πατριαρχικό ναό μέ μεγαλοπρέπεια γίνεται ἡ χειροτονία του⁸⁶.

Τόν Μάιο τοῦ 1901 εἶναι μέλος, ὡς ἐνδημῶν ἀρχιερέας, τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως πού ἐξέλεξε γιά δεύτερη φορά οἰκουμενικό πατριάρχη, τόν ἀπό Θεσσαλονίκης Ίωακείμ Γ' (1901-1912)⁸⁷.

Στίς 27 Ἰουνίου τοῦ 1901 ἀναχώρησε γιά τήν ἔδρα τῆς μητροπόλεώς του, τό Μελένικο⁸⁸, ὅπου καί ἔφτασε στίς ἀρχές Ἰουλίου καί ἔγινε δεκτός μέ θερμότερες ἐκδηλώσεις τόσο στό Μελένικο ὅσο καί στό Σιδηρόκαστρο⁸⁹.

Ὁ ταπεινός, ὁ εὐλαβής εἰς τά θεῖα μητροπολίτης Ίωακείμ ἦταν κοσμημένος μέ παιδεία⁹⁰ ὄχι τυχαία καί ἀρετή παραδειγματική. Σώφρων ποδηγῆτης τῶν πνευματικῶν του τέκνων, ἦταν ἐμπόδιο ἀνυπέροβητο γιά τούς Βουλγάρους πού προσπάθησαν νά τόν σκοτώσουν. Τίποτα ὅμως δέν ἀναχαίτιζε τήν δράση τοῦ ἱεράρχου. Πίστευε καί τό διαλαλοῦσε πῶς «...δέν χα-

85. Το πτυχίο του τό ἔλαβε στίς 21 Σεπτεμβρίου, Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 465.

86. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 25, Κπολη 1901, σ. 97. Ὁ Μ. Γεδεών, Πατριαρχικές ἐφημερίδες, σ.473 ὡς ἡμερομηνία τῆς χειροτονίας τοῦ μητροπολίτου Ίωακείμ ἔχει τήν 27η Φεβρουαρίου τοῦ 1901.

87. Ὁ.π., τ. 25, Κπολη 1901, σ. 192.

88. Ὁ.π., τ. 25, Κπολη 1901, σ. 264.

89. Ὁ.π., τ. 25, Κπολη 1901, σ. 288.

90. Γνώριζε ἄριστα Ἀγγλικά, Γερμανικά, Τουρκικά καί Γαλλικά.

λαρώνουν τό αίσθημα τῆς φιλοπατρίας τῶν Ἑλλήνων οἱ πιέσεις καί οἱ φυλετικές ραδιουργίες...», ἀλλά ἀντίθετα «... κάθε φόνος αὐξάνει τό μαρτυρολόγιο τῶν συγχρόνων ἀγίων, τῶν ὁπαδῶν τῶν θεοφόρων ἀγίων Βασιλείων, Δημητρίων, Χρυσοστόμων καί χιλιάδων ἄλλων πού ὑπέρ τῆς πίστεως μαρτύρησαν καί ἦταν Ἕλληνες ἅγιοι καί ὄχι Βούλγαροι».

Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1903 ὁ μητροπολίτης Ἰωακείμ ἀσθενεῖ καί μεταβαίνει στίς 16 Ὀκτωβρίου τοῦ 1903 στήν Κωνσταντινούπολη γιά θεραπεία⁹¹.

Ἡ ὑγεία του ἔχει κλονισθεῖ. Τό Πατριαρχεῖο, γιά νά τόν κρατήσει κοντά σέ γιατρούς, τόν ἐκλέγει μητροπολίτη Κυζίκου στίς 18 Ὀκτωβρίου μέ συνυποψηφίους τοὺς μητροπολίτες Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιο καί Πελαγονίας Ἀμβρόσιο⁹².

Ὁ μητροπολίτης Ἰωακείμ διακρινόταν γιά τήν ὀξύτητα τῆς σκέψεώς του, γιά τήν παραδειγματική του φιλοπονία καί γιά τήν σπουδαία συγγραφική του δράση. Ὁ ἱεράρχης ἐργάστηκε μέ ζῆλο γιά τήν προστασία τῶν χριστιανῶν του, τοὺς ὁποίους ποίμανε μέ νοημοσύνη ἄξια ἐνθυμήσεως.

Πέθανε ὡς μητροπολίτης Πελαγονίας στίς 30 Ἰανουαρίου τοῦ 1909⁹³.

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ (1903 - 1906)

Ὁ Μητροπολίτης Εἰρηναῖος Παντολέοντος, κατά κόσμον Ἐμμανουήλ, γεννήθηκε στήν νῆσο Χάλκη στίς 25 Νοεμβρίου τοῦ 1863⁹⁴. Τά πρῶτα του γράμματα ἔμαθε στήν ἀστική σχολή τῆς Χάλκης καί πνευματικός του ἦταν ὁ πνευματικός τῆς σκήτης τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνα ἱερομόναχος Ἀρσένιος⁹⁵. Τό 1885 γράφτηκε στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε μέ ἄριστα τό 1890⁹⁶. Ὁλοκλήρωσε τίς σπουδές του στήν θεολογική σχολή τοῦ Κιέβου⁹⁷. Μετά τό πέρασ τῶν σπουδῶν του τόν Ἰούνιο τοῦ 1895 διορίσθηκε καθηγητής στήν τροφὸν σχολή του, στήν ὁποία δίδαξε ἐπί ἑπτὰ ἔτη. Τό 1898 ὑπὸ τήν πίεση ἐκτάκτων γεγονότων πού ἐπηρέαζαν τήν λειτουργία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ἀναλαμβάνει μέ πατριαρχική ἀπόφαση διευθυντής της, προκειμένου νά ἐπαναφέρει σέ αὐτὴν τήν ἡρεμία.

91. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 27, Κπολη 1903, σ. 442.

92. Ὁ.π., τ. 27, Κπολη 1903, σ. 451.

93. Εὐγένιος Κωταρίδης, Ἡ Σύγχρονος Ἑλληνική Ἐκκλησία, Ἀθήνα 1921, σ. 213.

94. Ὁ Β. Ἀτσεῆς τό 1864 ἔχει ὡς χρόνο γέννησης τοῦ Ἐμμανουήλ Παντολέοντος, Β. Ἀτσεῆ, Βιογραφικά σημειώματα... σ.55.

95. Παναγιώτου Γ. Στάμου, Ὁ Μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος 1863-1945, Ἀθήνα 1970, σ.15.

96. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 486.

97. Ὁ.π., τ. 27, Κπολη 1903, σ. 451.

Στις 23 Ὀκτωβρίου τοῦ 1903 ἐκλέγεται μητροπολίτης Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου. Συνυποψήφιοι του ἦταν ὁ ἀρχιμανδρίτης Θεοδώρητος Βαματζίδης καί ὁ ἐπίσκοπος Μυρέων Στέφανος⁹⁸.

Ἡ χειροτονία τοῦ νέου μητροπολίτου Μελενίκου ἔγινε στόν Ἱερό Ἰαό τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης στίς 2 Νοεμβρίου τοῦ 1903⁹⁹. Ἡ ἐκλογή τοῦ νέου μητροπολίτου ἔγινε δεκτὴ μέ ἐνθουσιασμό ἀπό τοὺς κατοίκους τῆς ἀκριτικῆς μητροπόλεως, οἱ ὅποιοι ἐπεφύλαξαν θερμότητα ὑποδοχῆ στόν ἱεράρχη τους, ὅταν αὐτός τόν Δεκέμβριο τοῦ 1903 μετέβη στήν νέα του ἔδρα¹⁰⁰. Ἀπό τίς πρῶτες μέρες τῆς παρουσίας του στό Μελένικο ὁ μητροπολίτης Εἰρηναῖος ἀσχολεῖται μέ τήν ὀργάνωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων¹⁰¹ καί τοῦ ἑλληνισμοῦ¹⁰². Τά σχολεῖα καί τά ἄλλα φροντιστήρια γιά τοὺς νέους τῆς περιοχῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀνοθοῦν. Ἡ μητρόπολη τό 1905 εἶχε 5 ἀστικές σχολές 12 παρθεναγωγεῖα καί 23 δημοτικά σχολεῖα μέ 2000 μαθητές καί 70 δασκάλους¹⁰³. Τό ἐθνικό ἔργο τοῦ μη-

98. Ὁ.π., τ. 27, Κπολη 1903, σ. 451.

99. Ὁ.π., τ. 27, Κπολη 1903, σ. 458.

100. Ὁ.π., τ. 27, Κπολη 1903, σ. 527.

101. Κατά τήν διάρκεια τῆς πειμαντορίας του στό Μελένικο καί στό Σιδηρόκαστρο λειτουργοῦσαν πνευματικά δικαστήρια τῶν ὁποίων ἡ σύνθεση εἶχε ὡς ἑξῆς:

Πνευματικό Δικαστήριο Μελενίκου.

Πρόεδρος, Ὁ μητροπολίτης Εἰρηναῖος

Μέλη: Ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος, Πρωθιερέας Σταῦρος, Οἰκονόμος Παπαμιχαήλ, Ἱερέας Ἰωάννης.

Πνευματικό Δικαστήριο Σιδηροκάστρου.

Πρόεδρος, Ὁ μητροπολίτης Εἰρηναῖος

Μέλη: Ἀρχιμανδρίτης Νεόφυτος, Ἱερέας Ἰωάννης.

Δημογέροντες Μελενίκου 1904-1905.

Ἰ.Κ. Σπανδωνίδης, Ἐμμ. Γ. Γιούρης, Δ.Κ.Κέσης, Δ.Καλούσης, Ἐλευθ. Π. Δενδρῆς,

Ἰ.Α. Κεσίσης. Ὑπογράφουν σέ διαθήκη τοῦ οἰνοπαραγωγῶ Βάντζη Γεωργίου. Βλ.,

Ἀπ. Γκισδαβίδης, Σελίδες Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, Θεσ/νίκη 1959, σ. 269.

Δημογέροντες Μελενίκου 1905-1906.

Μ. Γιούρης, Δ. Κεσίσης, Ε.Π. Δημητρίου, Ν. Μιλούσκας, Σ. Σπανδωνίδης, Δ. Καλάσης, Ἰ. Κεσίσης, Π. Θεοφάνης.

Δημογέροντες Σιδηροκάστρου 1905-1906.

Θ. Παπαχαριζάνος, Χ. Βασιλείου, Γ. Καλέας, Δ. Παντοπώλης, Ἀ. Πεγγέρας, Σ. Μετεβελῆς.

102. Για τή δράση τοῦ μητροπολίτου Εἰρηναίου κατά τή διάρκεια τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνα Βλ., Ἰωάννου Ἀθ. Βλάχου, Ὁ Μακεδονικός Ἀγών εἰς τήν περιοχὴν Μελενίκου, Σεραϊκά Χρονικά, τ. 8, Ἀθήνα 1979, σ. 88, 92-103.

103. Ἡμερολόγιον Ἑτους 1905, ἔκδοση, Ἐθνικά φιλανθρωπικά καταστήματα Κωνσταντινουπόλεως, Κωνσταντινούπολη 1904, σ. 194.

τροπολίτου διακόπτεται τόν Αύγουστο τοῦ 1906, ὅταν κλήθηκε ἀπό τό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο νά ἀναλάβει τήν διεύθυνση τῆς θεολογικῆς σχολῆς τῆς Χάλκης. Στίς 15 Αὐγούστου τοῦ 1906 ὑποβάλλει τήν παραίτησή του ἀπό τόν μητροπολιτικό θρόνο Μελενίκου καί ἀναλαμβάνει τήν διεύθυνση τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης¹⁰⁴.

Τόν Ἰούλιο τοῦ 1907¹⁰⁵ μετατίθεται στήν μητρόπολη Κασσανδρείας καί πέθανε ὡς Κασσανδρείας στίς 29 Αὐγούστου τοῦ 1945¹⁰⁶.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ΒΑΣΜΑΤΖΙΔΗΣ (22 ΑΥΓ.-2 ΣΕΠΤ. 1906)

Στίς 22 Αὐγούστου τοῦ 1906¹⁰⁷ τό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο στήν κενή ἔδρα τῆς μητροπόλεως Μελενίκου ἐκλέγει τόν Μητροπολίτη Νευροκοπίου Θεοδώρητο Βασματζίδη τόν Σερραῖο. Συνυποψήφιοι του ἦταν ὁ ἐπίσκοπος Χριστοπόλεως Ἰωακείμ καί ὁ ἀρχιμανδρίτης Παγιώτας Φώτιος.

Στίς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 1906¹⁰⁸ ὁ Θεοδώρητος παραιτεῖται καί μητροπολίτης Μελενίκου ἐκλέγεται ὁ Αἰμιλιανός Δάγγουλας.

ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΔΑΓΓΟΥΛΑΣ (1906 - 1912)

Ὁ Μητροπολίτης Αἰμιλιανός¹⁰⁹, κατά κόσμο Ἐπαμεινώνδας Δάγγουλας, γεννήθηκε στήν κωμόπολη Ἀρτάκη τῆς ἐπαρχίας Κυζίκου τό 1866. Τά γυμνασιακά του μαθήματα τελείωσε στήν Μεγάλη τοῦ Γένους σχολή, ἀπό τήν ὅποια ἀποφοίτησε τό 1886. Ἐργάστηκε ὡς καθηγητής στό Ζωγράφειο Γυμνάσιο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τό 1899 τελείωσε μέ ἄριστα τήν θεολογική σχολή τῆς Χάλκης καί διορίσθηκε προϊστάμενος τῆς ἐκκλησίας τῆς

104. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 30, Κπολη 1906, σ. 386, 398.

105. Ὁ.π., τ. 31, Κπολη 1907, σ. 450, καί Κ. Χιῶλος, Σερραϊκά Χρονικά, τ. 12, σ. 125.

106. Ὁρθοδοξία, τευχ. 9-12, Κπολη 1945, σ. 286.

107. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 30, Κπολη 1906, σ. 413.

108. Ὁ.π., τ. 30, Κπολη 1906, σ. 439. Ὁ Ἀθανάσιος Καραθανάσης στήν ἐργασία του, Ὁ Ἑλληνισμός καί ἡ Μητρόπολη Νευροκοπίου κατά τόν Μακεδονικό ἀγῶνα, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη, (1991) πέρα ἀπό τήν συνολική βιογραφική παρουσίαση τοῦ διακεκριμένου ἱεράρχου Θεοδώρητου Βασματζίδη ἔχει καί τήν ἀπάντηση-παραίτηση τοῦ μητροπολίτη στήν ἐπιστολή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πού τοῦ γνωστοποιεῖ τήν ἐκλογή καί μετάθεσή του στήν μητρόπολη Μελενίκου, ὅ.π., σ. 65.

109. Ὁ Βασίλης Τζανακάρης στήν Εἰκονογραφημένη Ἱστορία τῶν Σερρῶν, ἔκδοση περιοδικοῦ ΓΙΑΤΙ, Σέρρες 1991, σ. 159, δημοσιεύει φωτογραφία τοῦ μητροπολίτη Αἰμιλιανοῦ μπροστά στόν μητροπολιτικό ναό τοῦ Σιδηροκάστρου. Στό ἴδιο ἔργο διάσπαρτες πληροφορίες ἀπό τήν δράση τοῦ μητροπολίτη καί τήν ζωή στό Μελένικο τά χρόνια 1909 - 1911.

Παναγίας τοῦ Γαλατᾶ¹¹⁰. Στίς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 1906 μέ συνυποψηφίους τούς ἀρχιμανδρίτες Γεράσιμο Θεολογίδη καί Μελέτιο Λουκάκη ἐκλέγεται μητροπολίτης Μελενίκου¹¹¹. Στίς 10 Σεπτεμβρίου στόν Πατριαρχικό Ναό χειροτονεῖται Μητροπολίτης Μελενίκου¹¹². Τόν Νοέμβριο τοῦ 1906 φτάνει στό Μελένικο, ὅπου γίνεται δεκτός μέ ἐνθουσιασμό ἀπό τούς Ἕλληνες. Ἡ ἰσχυρή προσωπικότητα τοῦ μητροπολίτου Αἰμιλιανοῦ καί ἡ μέ πάθος συνέχιση τοῦ ἔργου τοῦ προκατόχου ἀναπτέρωσαν τό ἠθικό τῶν Ἑλλήνων πού πιεζόταν ἔντονα ἀπό τούς Τούρκους καί τούς Βουλγάρους¹¹³.

Στίς 13 Μαρτίου τοῦ 1910 ὁ Μελενίκου Αἰμιλιανός εἶναι ὑποψήφιος γιά τήν χηρεύουσα μητρόπολη Δράμας καί Ζιχνῶν μέ συνυποψηφίους τόν Γρεβενῶν Ἀγαθάγγελο καί τόν ἐπίσκοπο Ἐλαίας Ἀγαθάγγελο¹¹⁴.

Στίς 10 Ἰανουαρίου τοῦ 1912¹¹⁵ καί μετά τή δολοφονία τοῦ μητροπολίτη Γρεβενῶν Αἰμιλιανοῦ Ααζαρίδη (1910-1911) ἀπό τούς Νεότουρκους, τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1911, μετατίθεται στήν χηρεύουσα μητρόπολη Γρεβενῶν¹¹⁶ καταλείποντας μνήμη ἀγαθοῦ καί φιλογενοῦς Ἱεράρχου.

Τό 1924 μετατίθεται ἀπό τήν μητρόπολη Γρεβενῶν στήν μητρόπολη Ἐλευθερουπόλεως. Πέθανε ὡς Ἐλευθερουπόλεως στίς 11 Νοεμβρίου τοῦ 1927¹¹⁷.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΣΗΜΙΑΔΗΣ (1912 - 1913)

Ὁ μητροπολίτης Μελενίκου Κωνσταντῖνος Ἀσημιάδης γεννήθηκε στήν Καλλιπὸλη τό 1872. Τά ἐγκύκλια γράμματα ἔμαθε στά σχολεῖα τῆς ἰδιαίτερης του πατρίδας καί ὀλοκλήρωσε τίς σπουδές του στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης.

Τό 1902 ὁ μητροπολίτης Νικομηδείας Φιλόθεος Βρυέννιος τόν καλεῖ κοντά του καί ὡς πρωτοσύγκελλος τῆς μητροπόλεως προσφέρει σπουδαῖες ὑπηρεσίες στήν ἐπαρχία Νικομηδείας.

Τό 1908 χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως καί στίς 10 Ἰανουαρίου τοῦ 1912 ἐκλέγεται παμψηφεί μητροπολίτης Μελενίκου¹¹⁸. Συνυποψή-

110. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 23, Κπολη 1899, σ. 470.

111. Ὁ.π., τ. 30, Κπολη 1906, σ. 439.

112. Ὁ.π., τ. 30, Κπολη 1906, σ. 439.

113. Για τό ἐθνικό ἔργο τοῦ μητροπολίτη Αἰμιλιανοῦ, βλ., Ἰωάννη Βλάχου, Ὁ Μακεδονικός Ἀγών εἰς τήν περιοχὴν Μελενίκου, Σεραϊκὰ Χρονικά, τ. 8. Ἀθήνα 1979, σ. 104-135.

114. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 34, Κπολη 1910, σ. 83.

115. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 4, Κπολη 1958, σ. 425.

116. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 36, Κπολη 1912, σ. 21.

117. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 20, Κπολη 1927, σ. 375.

118. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 36, Κπολη 1912, σ. 173.

φιοί του ήταν ο επίσκοπος Πέτρος Πολύκαρπος και ο αρχιμανδρίτης Ίωάννης Άνδρέου.

Μετά από δύο χρόνια καρποφόρας ποιμαντορίας ο αγαθός και φιλότιμος ιεράρχης στις 25 Ίουνιου¹¹⁹ του 1913 δολοφονείται από τους Βουλγάρους¹²⁰.

ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΓΚΑΛΙΑΣ (1913 - 1921)

Ο μητροπολίτης Μελενίκου και Σιδηροκάστρου Παρθένιος καταγόταν από τη Σιάτιστα της Μακεδονίας. Από μικρός είχε ένδυθει τό μοναχικό σχήμα στην Σταυροπηγιακή μονή του Άγίου Νικάνορος του επλεγομένου του Ζάβορδα που βρίσκεται στην επαρχία Γρεβενών. Εκκλησιαστική μορφή ο μητροπολίτης Παρθένιος διετέλεσε πρωτοσύγκελλος στην ιερά μητρόπολη Μυτιλήνης. Στις 4 Ίουλίου του 1895 εκλέχθηκε επίσκοπος Δαφνουσίας¹²¹ και ορίσθηκε βοηθός επίσκοπος του μητροπολίτη Μελενίκου Κωνσταντίνου με έδρα τό Σιδηρόκαστρο.

Στις 20 Μαρτίου του 1899 εκλέχθηκε επίσκοπος Πολυανής¹²². Στις 3 Μαρτίου του 1907 εκλέχθηκε μητροπολίτης Δεδρών και Βελισσοῦ¹²³ με συνυποψηφίους τόν επίσκοπο Πολυανής Παρθένιο και τόν επίσκοπο Είρη-νουπόλεως Άρσένιο¹²⁴. Προήδρευσε, όταν ήταν μητροπολίτης Δεδρών και Βελισσοῦ, στην ιερά σύνοδο του πατριαρχείου επί πατριαρχίας Ίωακείμ Γ' (6' 1901-1912) και Γερμανοῦ του Ε' (1913-1918).

Τόν Σεπτέμβριο του 1913 εκλέχθηκε Μητροπολίτης Μελενίκου με συνυποψηφίους τόν επίσκοπο Χριστουπόλεως Άμβρόσιο Νικολαΐδη, βοηθό επίσκοπο του μητροπολίτου Σερρών και τόν επίσκοπο Άμφιπόλεως

119. Στις 25 Ίουνιου στις 9 τό δράδν ο μητροπολίτης μαζί με τόν Σιδηροκαστρονό πρόκριτο Θωμά Παπαχαριζάνου απομακρύνονται διά τής βίας από τό επισκοπικό μέγαρο και καθ' όδόν προς τό αστυνομικό τμήμα στην περιοχή τής πλατείας Καραγάνη λογχίσθηκαν και τεμαχίσθηκαν από τους Βουλγάρους αξιωματικούς Μιλίγκωφ Νικήτα τής χωροφυλακής και Μποσνάκωφ ύπολοχαγό του 21 πεζικού συντάγματος του Βουλγαρικού στρατού. Άπόστολου Γμισδαβίδη, Σελίδες του Μακεδονικού Έλληνισμού, Θεσ/νίκη 1959, σ. 132.

120. Στις 7 Ίουλίου 1913 στο Πατριαρχείο έγινε μνημόσυνο προεξάρχοντος του πατριάρχου Γερμανοῦ του Ε' υπέρ των σφαγιασθέντων Μητροπολίτου Μελενίκου Κωνσταντίνου και των σύν αυτώ κληρικῶν και λαϊκῶν. Έκ. Άλήθεια, τ. 37, Κπολη 1913, σ. 226.

121. Όρθοδοξία, τεῦχ. 3, Κπολη 1958, σ. 294.

122. Ό.π., τεῦχ. 3, Κπολη 1958, σ. 302.

123. Ό.π., τεῦχ. 3, Κπολη 1958, σ. 411.

124. Έκ. Άλήθεια, τ. 31, Κπολη 1907, σ. 266.

Ευγένιο¹²⁵. Ὑπῆρξε τό 1913 πρόεδρος τῆς Μοναστηριακῆς ἐπιτροπῆς τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου¹²⁶. Ὑπηρετήσε τήν ἐκκλησία μέ ἰδιαίτερο ζῆλο καί πρόσφερε πολλά στήν ἐπαρχία Μελενίκου καί στούς τρομοκρατημένους ἀπό τήν σφαγή τοῦ μητροπολίτου Κωνσταντίνου Ἀσημάδη χριστιανούς. Τό 1917 συλλαμβάνεται ἀπό τοὺς Βουλγάρους καί ὀδηγεῖται στήν ἔξορία. Ἐπέστρεψε ἰδιαίτερα καταπονημένος στό Σιδηρόκαστρο τό 1918. Σέ ἔκθεσή του πρὸς τό ὑπουργεῖο παιδείας στίς 8 Νοεμβρίου τοῦ 1918 περιγράφει τά κλεμμένα ἀπό τήν μητρόπολή του κειμήλια ἀπό τοὺς Βουλγάρους καί ὑπογράφει ὡς ὁ Μελενίκου καί Δεμίρ-Ἰσάρ Παρθένιος¹²⁷.

Ἡ μεγάλη ταλαιπωρία ἀπό τίς κακουχίες τῆς ὀμηρείας ἐξασθένησαν τόν ἀσκητικό ἱεράρχη καί στίς ἀρχές Ἰουλίου τοῦ 1921 πέθανε.

Ὁ Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου Παρθένιος κατέλιπε μνήμη ἀγαθοῦ καί φιλοτίμου ἱεράρχη.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ - ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ - (ΣΕΠΤ. 1921 - ΦΕΒΡ. 1922)

Ὁ μητροπολίτης Νικόλαος γεννήθηκε στήν Σιάτιστα τό 1883¹²⁸. Σπούδασε στά σχολεῖα τῆς πατρίδος του καί στήν συνέχεια γράφηκε καί σπούδασε στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης. Ἦταν διάκονος τοῦ μητροπολίτου Δράμας καί ἀργότερα Ἐφέσου Ἀγαθάγγελου. Διετέλεσε πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτου Μαρωνείας Νικολάου, τόν ὁποῖο ἀκολούθησε καί στίς μητροπόλεις Χαλκηδόνος καί Καισαρείας. Τό 1913 διακονῶντας τήν ἐπαρχία Μαρωνείας συνελήφθη ἀπό τοὺς Βουλγάρους καί ὀδηγήθηκε στήν ἔξορία. Τόν Φεβρουάριο τοῦ 1918 χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Νεαπόλεως¹²⁹. Τόν Μάρτιο τοῦ 1921 ἦταν βοηθός ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου Καισαρείας, ὅταν ἀπελάθηκε ἀπό τοὺς Τούρκους γιά τήν ὑπέρ τῆς Ἑλλάδος δράση του¹³⁰. Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1921 διορίζεται ἀπό τό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο τοποτηρητής τῆς μητροπόλεως Μελενίκου καί παρέμεινε σέ αὐτήν φροντίζοντας τό χριστεπώνυμο πλήρωμά της ἕως καί τόν Φεβρουάριο τοῦ 1922. Τό 1924 ἐξελέγη μητροπολίτης Γρεβενῶν καί πέθανε ὡς Γρεβενῶν τόν Δεκέμβριο τοῦ 1933.

125. Ὁ.π., τ. 33, Κπολη 1913, σ. 311.

126. Ὁ.π., τ. 38, Κπολη 1914, σ. 22.

127. Τήν περιπέτεια τῆς ὀμηρείας τοῦ μητροπολίτου περιγράφει ὁ Ἀπόστολος Γκισδαβίδης, Σελίδες τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ, Θεσ/νίκη 1959, σ. 121-123.

128. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 45, Κπολη 1921, σ. 95.

129. Ὁ.π., τ. 42, Κπολη 1918, σ. 23.

130. Ὁ.π., τ. 45, Κπολη 1921, σ. 272.

Κατά τό μικρό διάστημα τῆς παραμονῆς του στό Σιδηροκάστρο καί στά πλαίσια τῆς ἐθνικῆς του δράσης, ὀργάνωσε τήν περίθαλψη τῶν προσφύγων βελτιώνοντας ταυτόχρονα καί τά ἐκκλησιαστικά θέματα τῆς μητροπόλεως.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΒΟΥΡΙΔΗΣ (ΦΕΒΡ. 1922 - ΝΟΕΜΒ. 1922)

Στίς 19 Φεβρουαρίου τοῦ 1922 σέ συνεδρίαση του τό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο ἀποφασίζει τήν πλήρωση τοῦ χηρεύοντος μητροπολιτικοῦ θρόνου Μελενίκου. Μητροπολίτης Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου ἐκλέγεται ὁ Πελαγωνίας Χρυσόστομος¹³¹. Συνυποψήφιοί του ἦταν ὁ μητροπολίτης Κορυθαῖς Γερμανός καί ὁ πρόην Μελενίκου καί νῦν Γρεβενῶν Αἰμιλιανός Δάγγουλας¹³².

Ἔως καί τίς 17 Νοεμβρίου ὁ μητροπολίτης Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου Χρυσόστομος δέν δήλωσε στό Πατριαρχεῖο τήν ἀποδοχή τῆς μεταθέσεώς του¹³³. Ἡ ἱερά σύνοδος¹³⁴ τόν θέτει σέ διαθεσιμότητα καί μέ ψήφους κανονικές μητροπολίτης Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου ἐκλέγεται ὁ μέγας ἀρχιδιάκονος τοῦ Πατριαρχείου Νεόφυτος¹³⁵.

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ἢ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ (1922 - 1929)

Ὁ μητροπολίτης Σιδηροκάστρου Νεόφυτος καταγόταν ἀπό τά Δαρδανέλια. Τά ἐγκύκλια του μαθήματα ἔμαθε στά σχολεῖα τῆς ἰδιαίτερῆς του πα-

131. Ὁ.π., τ. 46, Κπολη 1922, σ. 102.

132. Ὁ.π., τ. 46, Κπολη 1922, σ. 101.

133. Ὁ μητροπολίτης, πρόην Μελενίκου, Χρυσόστομος Καβουρίδης στίς 15 Ἀπριλίου τοῦ 1924 ἐγίνε μητροπολίτης Νέας Πελαγωνίας (Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 1, Κπολη 1959, σ. 33) στίς 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1925 μητροπολίτης Φιλιατῶν καί Γηρομερίου (Ὁ.π., σ. 176) καί στίς 28 Μαρτίου τοῦ 1926 μητροπολίτης Φλωρίνης (Ὁ.π., σ. 178). Ἀργότερα, στίς 13/26 Μαΐου τοῦ 1935, μέ τοὺς μητροπολίτες Δημητριάδος Γερμανό Μαυρομάτη καί Ζακύνθου Χρυσόστομο Δημητρίου ἠγήθηκε τῶν παλαισημερολογιτῶν: Χριστόδουλου Κ. Παρασκευαΐδη, Μητροπολίτου Δημητριάδος, Ἱστορική καί Κανονική θεώρησις τοῦ Παλαισημερολογιτικοῦ ζητήματος κατά τε τήν γένεσιν καί τήν ἐξέλιξιν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι, Ἐκκλησιαστική Βιβλιοθήκη Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, Α' ἀνατύπωσις, σ. 232.

134. Στίς 18 Νοεμβρίου τοῦ 1922 σέ ἐγκύκλιό του «περὶ ἀποκαταστάσεως εἰρήνης τῆς ἐκκλησίας» ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος Δ' ὁ Μεταξάκης σημειώνει πὼς ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἐπικοινωνίας τῆς μητέρας ἐκκλησίας μέ ὅλους τοὺς μητροπολίτες «Χάριτι Θεοῦ» ἔχει γίνει, ἐξαιρέσει τῶν μητροπολιτῶν Μυριοφύτου Σωφρονίου καί πρόην Μελενίκου Χρυσόστομου. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 46, Κπολη 1922, σ. 448.

135. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 46, Κπολη 1922, σ. 443. Ὁ Χρυσόστομος Καβουρίδης ἐκλέχθηκε κατά καιροὺς στίς ἐξῆς μητροπόλεις, Ἰμβρου 1908-1912, Πελαγωνίας 1912-1922, Μελενίκου 1922, Ν. Πελαγωνίας 1924-1925, Φιλιατῶν καί Γηρομερίου 1925-1926 καί Φλωρίνης 1926-1932.

τρίδας καί ολοκλήρωσε τίς σπουδές του στήν Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1908¹³⁶. Αὐτή τή χρονιά γίνεται ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας. Ἐργάστηκε ὡς διευθυντής τῶν σχολῶν τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῆς ἐπαρχίας Δέρκων καί δίδαξε στά σχολεῖα τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος Σόφιας στήν Βουλγαρία. Τό 1911 εἶναι διάκονος στό οἰκουμενικό πατριαρχεῖο καί τό 1920 γίνεται μέγας ἀρχιδιάκονος τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Τόν Νοέμβριο τοῦ 1922 ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Σιδηροκάστρου¹³⁷.

Ὁ σπουδαῖος καί λόγιος ἀρχιερέας ἐργάστηκε στήν μητρόπολη Σιδηροκάστρου μέ ὅλες του τίς δυνάμεις γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν προσφύγων τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς.

Εἶναι ὁ πρῶτος μητροπολίτης μέ τόν τίτλο «Σιδηροκάστρου καί ὑπέρτιμος», ἀφοῦ ἀπό τόν Νοέμβριο τοῦ 1922 ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μελέτιος ὁ Δ΄ καί ἡ ἱερά σύνοδος τοῦ πατριαρχείου ἔχοντας ὑπ' ὄψιν τους τίς πολιτικές μεταβολές στήν ἐπαρχία Μελενίκου ἀποφασίζει «...ἡ τέως ὑπό τό ὄνομα Μελενίκου σημειουμένη ἐν τῷ Συνταγματίῳ ἐπαρχία αὕτη τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου φέρη τούντεῦθεν ἀπό τοῦ ὀνόματος τῆς νῦν Μητροπολιτικῆς αὐτῆς ἔδρας τόν τίτλον Ἱερά Μητρόπολις Σιδηροκάστρου, ὁ δέ ἐν αὐτῇ ἀρχιερεὺς τιτλοφορεῖται Ἱερότατος Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου καί Ὑπέρτιμος...¹³⁸».

Πέθανε στό Σιδηροκάστρο στίς 6 Μαρτίου τοῦ 1929 ἀπό ἀνακοπή τῆς καρδιάς του ἀφήνοντας μνήμη ἀγαθότατου καί ἐνάρετου ἀρχιερέως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΓΓΡΕΛΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΕΡΡΩΝ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ (ΜΑΡΤ. 1929 - ΑΥΓ. 1930)

Μέ ἀπόφαση τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου τοποτηρητής τῆς μητροπόλεως Σιδηροκάστρου ἀναλαμβάνει ὁ Μητροπολίτης Σερρῶν Κωνσταντῖνος Μεγγρέλης (1924-1959)¹³⁹. Τήν εὐθύνη τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς μητροπόλεως ὁ Σερρῶν Κωνσταντῖνος εἶχε ἕως καί τίς 12 Αὐγούστου τοῦ 1930¹⁴⁰.

136. Ὁ.π., τ. 32, Κπολη 1908, σ. 327.

137. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 39, Κπολη 1929, σ. 131.

138. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 46, Κπολη 1922, σ. 472.

139. Βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ μητροπολίτου Κωνσταντίνου παραθέτει ὁ Πέτρος Πέννας στήν ἱστορία του, Π.Πέννας, Ἱστορία τῶν Σερρῶν, σελ. 478.

140. Ἐκκλησία, τεῦχ. 10, Ἀθήνα 1929, σ. 77.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΒΟΣΤΩΝΗΣ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ
(ΑΥΓ. 1930 - ΔΕΚΕΜΒΡ. 1930)

Από τις 12 Αυγούστου του 1930 έως και τις 18 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους με απόφαση της ἐκκλησίας της Ἑλλάδος τοποτηρητής της μητροπόλεως Σιδηροκάστρου ἀναλαμβάνει ὁ ἐπίσκοπος Βοστώνης Ἰωακείμ, ὁ μετέπειτα προαχθεὶς στήν μητρόπολη Φωκίδος. Ὁ ἐπίσκοπος Ἰωακείμ γεννήθηκε τό 1873, καταγόταν ἀπό τό χωριό Γκούρα τοῦ Δήμου Φενεοῦ Κορινθίας καί κατά κόσμον ὀνομαζόταν Γεώργιος. Τό 1904 ἀποφοίτησε ἀπό τήν Θεολογική Σχολή τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί τήν ἐπόμενη χρονιά ἔγινε διευθυντής της νεοσύστατης ἱερατικῆς σχολῆς Ἄρτης. Τό 1906 ἀποδέχθηκε τόν διορισμό του ὡς πρώτου ἱερέως στήν ἀρτιούστατη ἐνορία της Ἁγίας Σοφίας στήν Οὐάσιγκτων τῶν ΗΠΑ. Τό 1923 χειροτονεῖται ἐπίσκοπος Βοστώνης ἀπό τόν μητροπολίτη Θυατείρων Γερμανό Στριγκόπουλο. Μετά τήν τύποις τοποτηρητεία του στήν μητρόπολη Σιδηροκάστρου τό 1931 προάγεται στήν μητρόπολη Φωκίδος, ὅπου καί παρέμεινε ἕως καί τό 1935. Τό 1935 μετατίθεται στήν μητρόπολη Δημητριάδος τήν ὁποία καί ποίμανε ἕως καί τό 1957, ὅποτε καί λόγῳ γήρατος παραιτήθηκε.¹⁴¹

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ (1930 - 1966)

Ὁ μητροπολίτης Σιδηροκάστρου Βασίλειος Μαγκριώτης γεννήθηκε στό χωριό Εὐκάρυς τῶν 40 Ἐκκλησιῶν της Ἀνατολικῆς Θράκης τό 1870.

Τήν ἐγκύκλιά του μόρφωση ἔλαβε στά σχολεῖα της πατρίδας του, ἐνῶ τό γυμνάσιο τό τελείωσε στήν Κωνσταντινούπολη. Μετά τό τέλος τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν γράφτηκε στήν Θεολογική Σχολή της Χάλκης, ἀπό τήν ὁποία ἀποφοίτησε τό 1903. Αὐτό τό ἔτος χειροτονήθηκε διάκονος ἀπό τόν διευθυντή της σχολῆς καί μετέπειτα μητροπολίτη Σερρῶν Ἀπόστολο Χριστοδούλου. Τοποθετήθηκε ὡς ἀρχιδιάκονος στήν μητρόπολη Διδυμοτείχου καί ἐργάστηκε ὡς ἐπιθεωρητής σχολείων στήν ἐπαρχία Πρεβέζης. Τό 1906 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καί τοποθετήθηκε στήν μητρόπολη Γιαννιτσῶν, ὅπου καί ἀνέπτυξε δράση ἐθνική ἀναμειγνύομενος στόν ἐνοπλο ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων κατά τῶν Κομιτατζήδων. Γιά τήν δράση του αὐτή καταδικάστηκε σέ ὀκτάμηνη φυλάκιση ἀπό τοὺς Τούρκους. Τό 1913 μέ φροντίδα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' σπουδάξει στό πανεπιστήμιο της Γενεύης. Τόν Ἰανουάριο τοῦ 1919¹⁴² ἀνέλαβε τήν

141. Δημητρίου Τσιλιβίδη. Διδακτορική Διατριβή στήν Θεολογική σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης-Ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος Ἰωακείμ Ἀλεξόπουλος, ἡ ζωὴ καί τό ἔργο του, Θεσσαλονίκη 1996.

142. Ὁρθοδοξία, τευχ. 1, Κπολη 1935, σ. 40.

διεύθυνση του ὀρφανοτροφείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στήν νῆσο Πρώτη¹⁴³. Μέ τήν ἐπιστροφή του στήν Ἑλλάδα τό 1922 γίνεται πρωτοσύγκελλος στήν μητρόπολη Θεσσαλονίκης. Στίς 4 Ἀπριλίου τοῦ 1926 ἐκλέγεται βοηθός ἐπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Γενναδίου μέ τόν τίτλο τοῦ ἐπισκόπου Ἀπαμείας. Ἡ δράση του καί ἡ μέ ἀνταπάρηση προσφορά του στήν περιποίηση τῶν προσφύγων εἶναι συγκινητική. Ὁ ἐπίσκοπος Ἀπαμείας Βασίλειος γίνεται ὁ προστάτης τοῦ ξεριζωμένου Ἑλληνισμοῦ.

Στίς 18 Δεκεμβρίου τοῦ 1930¹⁴⁴ ἐκλέγεται μητροπολίτης Σιδηροκάστρου. Ὁ φιλότιμος καί φιλογενής ιεράρχης μέ τόν ἀναγκαστικό νόμο περί ὀρίου ἡλικίας μητροπολιτῶν τόν Δεκέμβριο τοῦ 1966 παύεται τῶν ἀρχιερατικῶν του καθηκόντων. Ἐφησύχαζε στό Σιδηρόκαστρο ὅπου καί πέθανε στίς 24 Ἰουνίου τοῦ 1968 καταλείποντας μνήμη σώφρονος ποδηγέτη τοῦ χριστεπώνυμου πληρώματος τῆς μητροπόλεως Σιδηροκάστρου¹⁴⁵.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ (ΔΕΚ. 1966 - ΜΑΪΟΣ 1967)

Ὁ μητροπολίτης Καρθαγένης Χρυσόστομος γεννήθηκε τό 1933 στό χωριό Δάφια τῆς Λέσβου. Σπούδασε στήν Θεολογική Σχολή τοῦ πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης καί παρακολούθησε μαθήματα στό Ὁρθόδοξο Ἰνστιτούτο στό Παρίσι. Χειροτονήθηκε διάκονος τό 1957 καί πρεσβύτερος τό 1959. Ὑπηρέτησε ὡς πρωτοσύγκελος καί ιεροκέρυκας στίς μητροπόλεις Μηθύμνης καί Σερραῶν. Ἀπό τόν Δεκέμβριο τοῦ 1966 ἕως καί τόν Μάιο τοῦ 1967 εἶναι τοποτηρητής τῆς μητροπόλεως Σιδηροκάστρου. Τό 1971 προσελήφθη στήν ὑπηρεσία τοῦ πατριαρχείου Ἀλεξάνδρειας καί ἐτοποθετήθη ἔξαρχος τοῦ πατριαρχείου στήν Μόσχα. Τό 1974 διορίσθηκε ἀρχιερατάρχης τοῦ πατριαρχείου Ἀλεξάνδρειας καί τό 1976 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Νικοπολέως.

Τό 1990 ἡ ιερά σύνοδος τόν ἐξέλεξε μητροπολίτη Ζιμπάμπουε.

Στίς 23 Σεπτεμβρίου τοῦ 1997 ἐξελέγη μητροπολίτης Καρθαγένης.

143. Ἄγγελος Βουδούρης, Ἡ ἱερά Μονή τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τῆς Νήσου Πρώτης, Ὁρθοδοξία, τεύχ. 9, Κπολη 1936, σ. 312. Στό μοναστήρι φιλοξενήθηκαν ρωσόπαιδα (κορίτσια) τά ὁποῖα ἔφυγαν μετά τό 1917 ἀπό τήν Ρωσία.

144. Κατά τόν Ἀμβρόσιο Λένη, ὁ τιτουλάριος ἐπίσκοπος Ἀπαμείας Βασίλειος ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Σιδηροκάστρου στίς 10-12-1930. Ἀμβροσίου Λένη μητροπολίτου Ταλαντίου, Τιτουλάριοι Μητροπολίται καί Ἐπίσκοποι εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπό τοῦ ἔτους 1914 μέχρι σήμερον, Ἀθήνα 1977, σ. 24.

145. Ἐκκλησία, τεύχ. 15-16, Ἀθήνα 1968, σ. 376. Ὁ μητροπολίτης Βασίλειος τάφηκε στόν ναό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Σιδηροκάστρου, πίσω ἀπό τό ἱερό Βῆμα στίς 25 Ἰουνίου τοῦ 1968.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΛΛΗΣ (1967 - 2001)

Ὁ μητροπολίτης Σιδηροκάστρου Ἰωάννης γεννήθηκε στό χωριό Ἀμπελώνας Λαρίσης τό 1914. Καταγόταν ἀπό πολύτεκνη οἰκογένεια καί οἱ γονεῖς του Βασίλειος καί Στεργιανή τόν ἀνέθρεψαν μέ τά χριστιανικά ιδεώδη. Τά ἐγκύκλιά του μαθήματα ἔλαβε στό σχολεῖο τῆς πατρίδος του. Στήν τετάρτη τάξη τοῦ ἑλληνικοῦ σχολεῖου γιά λόγους ἀνεξάρτητους τῆς θέλησής του διακόπτει τίς σπουδές του γιά νά τίς ὀλοκληρώσει τό 1951 ἀποφοιτώντας ἀπό τήν Θεολογική Σχολή τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1951 χειροτονήθηκε διάκονος καί ἱερέας ἀπό τόν μητροπολίτη Σάμου καί Ἰκαρίας Εἰρηναῖο καί ἀνέλαβε τό ἔργο τοῦ ἱεροκήρυκος τῆς μητροπόλεως. Στήν μητρόπολη Σάμου ὡς ἱεροκήρυκας ἐργάστηκε ἕως καί τό 1967, ὅποτε ὑπό τῆς ἀριστίδην ἱεράς συνόδου τήν 1 Ἰουνίου ἐκλέχθηκε μητροπολίτης Σιδηροκάστρου. Συνυποψήφιοι του ἦταν οἱ ἀρχιμανδριῖτες Ἰερόθεος Τσαντίλης καί Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος¹⁴⁶.

Χειροτονήθηκε στίς 7 Ἰουνίου στόν καθεδρικό ναό τῶν Ἀθηνῶν ἀπό τόν ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν¹⁴⁷.

Ὁ εὐπαίδευτος καί φιλόμουςος ἱεράρχης ἔγραψε σημαντικά ἱστορικά καί παιδαγωγικά ἔργα¹⁴⁸. Ἐκκλησιαστική φυσιογνωμία ὁ μητροπολίτης Ἰωάννης ἐργαζόταν μέ ζῆλο γιά τήν βελτίωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τόσο τῆς μητροπόλεως του ὅσο καί τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Φύλακας τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων καί παραδόσεων τῆς ἐκκλησίας μας ὁ ἀσκητικός καί φιλότιμος ἱεράρχης οἰκοδόμησε πλῆθος ἀπό φιλανθρωπικά καί ἱερά καταστήματα¹⁴⁹. Ἡ παραδειγματική φιλοπονία του γιά τήν προώθηση τοῦ ἔργου τῆς μητροπόλεως Σιδηροκάστρου τοῦ ἔδωσε φήμη ἀρχιερέως διακεκριμένου.

Ὁ μητροπολίτης Σιδηροκάστρου πέθανε τό ξημέρωμα τῆς 8 Ὀκτωβρίου τοῦ 2001, ἐγκαταλείποντας φήμη σώφρονος καί διακεκριμένου ἱεράρχη.

146. Ἐκκλησία, τευχ. 12, Ἀθήνα 1967, σ. 315.

147. Ὁ.π., τευχ. 12, Ἀθήνα 1967, σ. 331.

148. α) Ὁ Χιλιασμός, Ἀθήνα 1962, Ὁ Ἐκκλησιασμός τήν Κυριακή ἀργία, Ἀθήνα 1961, Γενναῖοι Ὁμολογηταί Ἀθήνα 1963, Ὁ ἱερομάρτυς Γεώργιος ὁ Διζλάλογλος, Ἀθήνα 1967, Ἡ ἐκκλησία τῆς Σάμου.

149. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς θεοφιλοῦς ποιμαντορίας του ἕως καί σήμερα λειτούργησε τά ἐξῆς κοινωφελῆ καταστήματα: τά οἰκοτροφεῖα Θηλέων στίς κωμοπόλεις Κάτω Πορόια, Ἡράκλεια, Βυρώνεια καί Σιδηρόκαστρο. Οἰκοδόμησε τό Γηροκομεῖο Σιδηροκάστρου, τό Ἄσυλο Ἀνιάτων καί τό Οἰκοτροφεῖο. Στάθηκε συμπαράστατης καί κτήτορας τῶν ἱερῶν καθιδρυμάτων Κυρίκου καί Ἰουλίτης στό Σιδηρόκαστρο καί τοῦ Ἦουχαστηρίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου στό Ἀκριτοχώρι Σιντικῆς.

ΠΡΑΞΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΜΕΛΕΤΙΟΣ ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καί Οἴκουμ. Πατριάρχης

Τῶν καιρικῶν ἔνεκα περιστάσεων τῆς ἑδρας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μελενίκου μετατεθείσης ἐκ τῆς πόλεως Μελενίκου καί ἐμπράκτως εὐρισκομένης νῦν ἐν τῇ πόλει Σιδηροκάστρω, ἔδοξε τῇ Μετριότητι ἡμῶν καί τῇ περὶ ἡμᾶς Ἀγία καί Ἱερᾶ Συνόδῳ καί ὠρίσθη ἐξ ἀποφάσεως ὅπως ἡ τέως ὑπὸ τό ὄνομα «Μελενίκου» σημειουμένη ἐν τῷ Συνταγματικῷ ἐπαρχία αὕτη τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου φέρη τούντεῦθεν ἀπό τοῦ ὀνόματος τῆς νῦν Μητροπολιτικῆς αὐτῆς ἑδρας τόν τίτλον «Ἱερά Μητρόπολις Σιδηροκάστρου», ὁ δέ ἐν αὐτῇ ἀρχιερεὺς τιλοφορῆται «Ἱερώτατος Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου καί ὑπέρτιμος».

Ἐφ' ᾧ καί εἰς δήλωσιν καί μόνιμον παράστασιν ἐγένετο ἡ παροῦσα Πατριαρχική καί Συνοδική Πράξις, καταστρωθεῖσα ἐν τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἴσον δέ καί ἀπαράλλακτον αὐτῆς ἀπελύθη πρὸς κατάθεσιν καί ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ α λ κβ̄ κατά μῆνα Νοέμβριον, Ἐπινεμήσεως ζ'.

Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ ἀποφαίνεται¹⁵⁰

Ὁ Καισαρείας Νικόλαος

Ὁ Κορυτσᾶς Ἰωακείμ

Ὁ Κυζίκου Καλλίνικος

Ὁ Βάρνης Νικόδημος

Ὁ Νικαίας Βασίλειος

Ὁ Δυρραχίου Ἰάκωβος

Ὁ Χαλκηδόνας Γρηγόριος

Ὁ Βελεγράδων Ἰωακείμ

Ὁ Ρόδου Ἀπόστολος

Ὁ Μετρῶν καί Ἀθύρων Ἰωακείμ

150. Ἐκ. Ἀλήθεια, τ. 42, Κπολη 1922, σ. 472.

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ
19ος καί 20ός ΑΙΩΝΑΣ

ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ	ΕΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΑΣ
ΑΝΘΙΜΟΣ Β΄	ΙΟΥΛΙΟΣ 1796 - ΜΑΪΟΣ 1820
ΣΑΜΟΥΗΛ	ΜΑΪΟΣ 1820 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1830
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Γ΄	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1830 - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1837
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Γ΄ ΤΑΠΕΙΝΟΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1837 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1875

ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ	ΙΟΥΛΙΟΣ 1837 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1839
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ 1857 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1863
ΑΝΘΙΜΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1867
ΜΕΛΕΤΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ 1869 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1874
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ 1875 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1891

ΒΟΗΘΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΜΕΘΟΔΙΟΣ	
ΠΑΠΑΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΜΑΡΤΙΟΣ 1883 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1887
Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	
ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ	ΜΑΡΤΙΟΣ 1887 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1892
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1892 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1894

ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	
ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1893 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1894
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α΄	
ΧΑΤΖΗΑΠΟΣΤΟΛΟΥ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1894 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1899

ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ 1895 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1899
ΛΕΟΝΤΙΟΣ Β΄ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1899 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1901
ΙΩΑΚΕΙΜ ΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1901 - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1903
ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ	ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1903 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1906
ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ΒΑΣΜΑΤΖΙΔΗΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1906 - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1906
ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ ΔΑΓΓΟΥΛΑΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1906 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1912
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β΄ ΑΣΗΜΙΑΔΗΣ	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1912 - ΙΟΥΝΙΟΣ 1913
ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΓΚΑΛΙΑΣ	ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1913 - ΙΟΥΛΙΟΣ 1921

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

Ο ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΙΟΥΛΙΟΣ 1921 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1922
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΑΒΟΥΡΙΔΗΣ	ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1922 - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1922
ΝΕΟΦΥΤΟΣ Β' ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ	ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1922 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1929

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

Ο ΣΕΡΡΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΓΓΡΕΛΗΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ 1929 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1930
------------------------	-------------------------------

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

Ο ΒΟΣΤΩΝΗΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1930 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1930
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1930 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1966

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1966 - ΙΟΥΝΙΟΣ 1967
ΙΩΑΝΝΗΣ Β' ΠΑΠΑΛΗΣ	ΙΟΥΝΙΟΣ 1967 - ΣΗΜΕΡΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΝΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΩΣ 2001

ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ	ΕΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΑΣ
ΔΩΡΟΘΕΟΣ	1282 ¹⁵¹
ΙΩΑΝΝΗΣ Α'	1315 - 1318 ¹⁵²
	1318 ¹⁵³
	1325 ¹⁵⁴

151. Κ. Μωραϊτάκης, "Ο.π., σ. 346.

152. Έκκλ. 'Αλήθεια, τ. 4, Κπολη 1882-3, σ. 155.

153. Αντικατάσταση του μητροπολίτη Ιωάννη με άγνωστο, κατά τό όνομα, μητροπολίτη με τον τίτλο «υποψήφιος Μελενίκου». Έκκλ. 'Αλήθεια, τ.4, Κπολη 1882-3, σ. 155.

154. Άγνωστος στό όνομα μητροπολίτη Μελενίκου. Αναφέρεται σέ πατριαρχική έγκύκλιο του 1325.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ	1329 - 1345 ¹⁵⁵ 1371 ¹⁵⁶
ΜΑΤΘΑΙΟΣ Α΄	1435 - 1475 ¹⁵⁷
ΜΑΚΑΡΙΟΣ Α΄	1475 - 1485 ¹⁵⁸
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	1485 - 1505 ¹⁵⁹
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Α΄	1505 - 1528 ¹⁶⁰
ΜΑΤΘΑΙΟΣ Β΄	1528 - 1555 ¹⁶¹
ΘΕΩΝΑΣ	1555 - 1559 ¹⁶²
ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ Α΄	1559 - 1575 ¹⁶³
ΜΕΘΟΔΙΟΣ	1575 - 1581 ¹⁶⁴
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	1581 - 1589 ¹⁶⁵

155. Έκκλ. Ἀλήθεια, τ. 4, Κπολη 1882-3, σ. 267.

156. Ἄγνωστος στό ὄνομα μητροπολίτης Μελενίκου, ὁ ὁποῖος τό 1371 τόν μήνα Μάιο μετετέθη στήν μητρόπολη Ρόδου. Έκκλ. Ἀλήθεια, τ. 4, Κπολη 1882-3, σ. 269.

157 Ὁ.π., σ. 382. Ὁ Ἐλευθέριος Ταπεινός στήν Ἐκκλησιαστική ἱστορία τῆς μητροπόλεως Μελενίκου ἔχει τόν Ματθαῖο Α΄ ὡς μητροπολίτη Μελενίκου ἕως καί τό 1460 ἐνῶ τόν χρόνο ἐπισκοπῆς τοῦ Μακάριου τοῦ Α΄ ἀρχίζει ἀπό τό 1460 ἕως καί τό 1485. Ἐπειδή ὅμως ὁ Ματθαῖος ὁ Α΄ ὑπογράφει στίς 15 Ἰανουαρίου τοῦ 1467 συνοδική πράξη καθαιρέσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη Μάρκου τοῦ Β΄ (1465-1466) ὡς ὁ Μελενίκου Ματθαῖος (Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 96, Κπολη 1933, σ. 345, σημ. 40) καί ὁ ἴδιος τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1475 ὑπογράφει συνοδική πράξη ἀθώωσεως τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχη Συμεῶνος τοῦ Α΄ (β΄ 1471-1474) ὡς ὁ «Ταπεινός Μητροπολίτης Μελενίκου Ματθαῖος» (Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 95, Κπολη 1933, σ. 320) τροποποιεῖται ὁ χρονολογικός πίνακας.

158. Ὁ.π., σ. 382

159. Ὁ.π., σ. 382. Ὁ μητροπολίτης Μελενίκου Γεράσιμος τόν Ἰούλιο τοῦ 1488 ὑπογράφει τό συνοδικό ὑπόμνημα ἐκλογῆς γιά δεύτερη φορά στόν οἰκουμενικό θρόνο τοῦ Διονυσίου τοῦ Α΄ ὡς «Ὁ ταπεινός μητροπολίτης Μελενίκου καί τόν τόπον ἐπέχων τοῦ Σάρδεων Γεράσιμος» Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 36, Κπολη 1928, σ. 414. καί Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 96, Κπολη 1936, σ. 349.

160. Ὁ.π., σ. 382. Ὁ μητροπολίτης Διονύσιος τόν Αὐγουστο τοῦ 1517 συνόδευσε μέ ἄλλους ἀρχιερεῖς (τούς Σερρών, Σάρδεων, Μηδείας) τόν πατριάρχη Θεόληπτο τόν Α΄ πού προέστη τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Curtea d' Arges στήν Βλαχία προσκεκλημένος τοῦ ἡγεμόνος Neagoe. Ὁρθοδοξία, τεῦχ. 36, Κπολη 1928, σ. 414.

161. Ὁ.π., σ. 382.

162. Ὁ.π., σ. 382. Ἡ ἐκκλησία τόν κατέταξε γιά τήν παραδειγματικά χριστιανική ζωή του στήν σειρά τόν ἀγίων.

163. Ὁ.π., σ. 382.

164. Έκκλ. Ἀλήθεια, τ. 15, Κπολη, 1891-2, σ. 295.

165. Ὁ.π., σ. 318.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Α΄	1589 - 1593 ¹⁶⁶
ΓΑΒΡΙΗΛ	1593 - 1598 ¹⁶⁷
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Β΄	1598 - 1621 ¹⁶⁸
ΓΑΛΑΚΤΙΩΝ	1621 - 1628 ¹⁶⁹
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	1628 - 1653 ¹⁷⁰
ΘΕΟΦΑΝΗΣ	1654 - 1659 ¹⁷¹
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Α΄	1659 - 1661 ¹⁷²
ΣΙΛΒΕΣΤΡΟΣ	1661 - 1667 ¹⁷³
ΖΑΧΑΡΙΑΣ	1667 - 1677 ¹⁷⁴

166. "Ο.π., σ. 319.

167. "Ο.π., σ. 319.

168. 'Ο Διονύσιος Δ. Βαλαΐς με τήν Μελέτη του: Μελένικο, Συμβολή στην εκκλησιαστική ιστορία κατά τόν 17 αιώνα, διορθώνει καί εν τέλει αποκαθιστά επί τη βάσει άδιαμφισβήτητων πηγών τόν χρόνο άρχιερείας πού προτείνουν διάφοροι μελετητές για τούς μητροπολίτες Μελενίκου τόν 17 αιώνα.

169. "Ο.π., σ. 29. 14 'Απριλίου 1621 - 'Ιούνιο 1628.

170. "Ο.π., σ. 30, (28 'Ιουνίου 1628 - Νοέμβριος 1653). Κατά τόν Κ.Σάθα, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη, τ. Γ, Βενετία 1872, σ. 586, τήν 1 Νοεμβρίου του 1653 ο Μελενίκου Χριστοφόρος παραιτήθηκε για να γίνει μητροπολίτης ο άνεπιός του ιερομόναχος Θεοφάνης. Στην 'Εκκλ. 'Αλήθεια, Κπολη 1881-1882, σ. 669, αναφέρεται ή 28 'Ιουλίου ως ήμέρα χειροτονίας του μητροπολίτου Χριστοφόρου.

171. 'Ο Κ. Σάθας, "Ο.π., σ. 594 γράφει πώς τόν 'Απρίλιο του 1659 ο μητροπολίτης Θεοφάνης καθαιρείται καί μητροπολίτης εκλέγεται ο Γρηγόριος. 'Ο 'Ελευθέριος Ταπεινός στην 'Εκκλησιαστική 'Ιστορία τής μητροπόλεως Μελενίκου καί Σιδηροκάστρου ύποστηρίζει πώς ο Μελενίκου Θεοφάνης τό 1659 έγινε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μόνο για τρεις ήμέρες. 'Εκκλ. 'Αλήθεια, τ. 15, Κπολη 1891-2, σ. 384. Τήν άποψη αυτή πώς ο Μελενίκου Θεοφάνης τόν 'Απρίλιο του 1659 εκθρόνισε τόν οικουμενικό Πατριάρχη Παρθένιο Β΄ ύποστηρίζει καί ο Μ. Γεδεών (Π. Πίνακες σ. 584), ενψ ο Σάρδεων Γερμανός, Συμβολή εις τούς Πατριαρχικούς Καταλόγους Κπολεως, 'Ορθοδοξία, τευχ. 3, Κπολη 1935, σ. 132, σημ, 284. άναιρει τήν θέση αυτή καί ύποστηρίζει πώς απλα προσάθησε για τήν ανατροπή των εκκλησιαστικων πραγμάτων ο Μελενίκου Θεοφάνης καί γι' αυτό ή 'Εκκλησία τόν 'Απρίλιο του 1659 τόν καθαίρεσε « διά τας επιβουλάς, άς έπραγματεύσατο κατά τής εκκλησίας».

172. 'Εκκλ. 'Αλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 54. Στίς 9 Μαΐου του 1661 παραιτείται ο Γρηγόριος καί μητροπολίτης εκλέγεται ο Σιλδέστρος. Κ. Σάθα, "Ο.π., σ. 595.

173. 'Εκκλ. 'Αλήθεια, τ. 16, Κπολη 1892-3, σ. 54. 'Ο Σιλδέστρος παρέμεινε στον επισκοπικό θρόνο τής μητροπόλεως Μελενίκου έως καί τόν Μάιο του 1667.

174. 'Ως συνοδικός άρχιερέας τόν Μάιο του 1667 ο μητροπολίτης Ζαχαρίας ύπογράφει συνοδική άπόφαση καταπαύσεως των φιλονικιών στο "Άγιο 'Ορος. 'Εκκλ. 'Αλήθεια, τ. 4, Κπολη 1882-3, σ. 598.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Β' (α)	1677 - 1683 ¹⁷⁵
ΚΥΡΙΛΛΟΣ Α'	1683 - 1685 ¹⁷⁶
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Β' (β)	1688 - 1689 ¹⁷⁷
ΜΑΚΑΡΙΟΣ Β'	1689 - 1696 ¹⁷⁸
ΣΤΕΦΑΝΟΣ	1696 - 1706 ¹⁷⁹
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Β'	1706 - 1711 ¹⁸⁰
ΜΕΛΕΤΙΟΣ	1711 - 1716 ¹⁸¹
ΑΝΘΙΜΟΣ Α'	1716 - 1737 ¹⁸²
ΚΥΡΙΛΛΟΣ Β'	1737 - 1745 ¹⁸³
ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ	1745 - 1753 ¹⁸⁴
ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ	1753 - 1755 ¹⁸⁵
ΜΑΚΑΡΙΟΣ Γ'	1755 - 1763 ¹⁸⁶

175. Έλευθερίου Ταπεινού, "Ο.π., σ. 54.

176. "Ο.π., σ. 55: 'Από τό 1685 έως και τό 1688 διαδέχονται ἀλλήλους στον ἐπισκοπικό θρόνο Μελενίκου ὁ Κύριλλος ὁ Α' καί ὁ Διονύσιος ὁ Β'.

177. "Ο.π., σ. 55. Δεύτερη ἀρχιερατεία στον θρόνο Μελενίκου. Τό 1689 ὡς συνοδικός ἀρχιερέας ὑπογράφει συνοδικό ἐγγραφο ποῦ ἐστάλη στον Σουλτάνο Σουλεϊμάν Β' «περί ἀποκαταστάσεως εἰς τόν θρόνον Καλλινίκου τοῦ Β' 1689-1693» 'Ορθοδοξία, τεῦχ. 9, Κπολη 1935, σ. 357.

178. "Ο.π., σ. 55.

179. "Ο.π., σ. 55. Τό 1706 μετατέθηκε στήν μητρόπολη Σερρών, Πέτρου Πέννα, 'Ιστορία τῶν Σερρών, σ, 463, Ἀθήνα 1966.

180. "Ο.π., σ. 56.

181. "Ο.π., σ. 63. Ὁ Μανουήλ Γεδεών ὡς χρονολογία χειροτονίας τοῦ μητροπολίτου Μελενίκου Μελετίου ἀναφέρει τό 1712. Τήν χρονολογία αὐτή ἀντλεῖ ἀπό σημείωμα σέ κώδικα τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐκ. Ἀλήθεια, Κπολη 1892, σ. 364. Ὁ μητροπολίτης Μελέτιος περιγράφεται σέ σημείωμα ὡς «ταπεινός, εὐλαβής εἰς τά Θεῖα, παιδεία καί ἀρετῇ κεκοσμημένος... ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐνετράφη εἰς τούς κόλπους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καί μετὰ Θεόν παρέδωκε τόν λόγον του εἰς μελέτην καί γνῶσιν σπουδῆς καί γραμμάτων καί εἰς αὐτήν τήν μουσικήν τέχνην τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀσατολογίας». Ἐκκλ. Ἀλήθεια, τ. 36, Κπολη 1912, σ. 365.

182. "Ο.π., σ. 64.

183. "Ο.π., σ. 79. Ὁ μητροπολίτης Κύριλλος ὁ Μωραΐτης, ὁ ἐπονομαζόμενος Καράκαλος, ἐγινε Νικομηδείας καί τό 1748 οἰκουμενικός Πατριάρχης ὡς Κύριλλος ὁ Ε'. Τήν χριστιανοσύνη ἀπό τήν θέση τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ποίμανε δυό φορές, α' 1748-51, β' 1752-57.

184. "Ο.π., σ. 127.

185. "Ο.π., σ. 127.

186. "Ο.π., σ. 127.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ	1763 - 1769 ¹⁸⁷
ΛΕΟΝΤΙΟΣ Α΄	1769 - 1796 ¹⁸⁸
ΑΝΘΙΜΟΣ Β΄	1796 - 1820
ΣΑΜΟΥΗΛ	1820 - 1830
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Γ΄	1830 - 1837
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Γ΄	1837 - 1875 ¹⁸⁹

ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ

ΙΩΑΚΕΙΜ	ΙΟΥΛΙΟΣ 1837 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1839
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	ΙΟΥΛΙΟΣ 1857 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1863
ΑΝΘΙΜΟΣ	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1867
ΜΕΛΕΤΙΟΣ	ΜΑΪΟΣ 1869 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1874
ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ	1875 - 1891

ΒΟΗΘΟΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΜΕΘΟΔΙΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ 1883 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1887
Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΜΑΡΤΙΟΣ 1887 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1892
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	1892 - 1894

187. "Ο.π., σ. 128. Ὁ μητροπολίτης Μελενίκου Δαμασκηνός ἦταν μέγας πρωτοσύγκελος τοῦ Πατριαρχείου, ὅταν ψηφίστηκε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1763 Μητροπολίτης Μελενίκου. Μητροπ. Σάρδεων Γερμανοῦ, Κατάλογος Μ. Πρωτοσύγκελων, Ὁρθοδοξία, τευχ. 89, Κπολη 1933, σ. 105.

Ἀσφαλῆς εἰδηση, πού ὁ Μανουήλ Γεδεών ἀντλεῖ ἀπὸ ἀρχαῖα ἔγγραφα καὶ δημοσιεύει στὴν Ἐκκλ. Ἀλήθεια τοῦ 1903, σ. 258 μᾶς διδάσκει πὼς ὁ ἀπὸ τὴν Δρυϊνούπολη τῆς Ἠπείρου λόγιος μητροπολίτης Μελενίκου Δαμασκηνός μετὰ τὴν παραίτησή του ἐφυσύχαζε στὸ Ἅγιο Ὄρος. Στὴν ἱερά μονὴ Ἐσφιγμένου ἔγινε μεγαλόσχημος μέ τὸ ὄνομα Δανιήλ καὶ πέθανε τὸ 1781. Στὶς 12 Ἰανουαρίου τοῦ 1764 ὁ Μελενίκου Δαμασκηνός ὡς συνοδικὸς ἀρχιερέας ὑπογράφει συνοδικὸ γράμμα πού χορηγεῖ στὸν πρῶην Κωνσταντινουπόλεως Σεραφεῖμ Β΄ ὡς τόπο διαμονῆς του τὸ μοναστήρι τοῦ Τιμίου Προδρόμου στὰς Σέρρας. Ὁρθοδοξία, τευχ. &, Κπολη 1936, σ. 242.

188. "Ο.π., σ. 136. Ὁ Μελενίκου Λεόντιος Α΄ ὡς συνοδικὸς ἀρχιερέας τὸν Μάρτιο τοῦ 1794 ὑπογράφει συνοδικὸ ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου Γεράσιμου τοῦ Γ΄ (1794-1797), Ἐκκλ. Ἀλήθεια, τ. 3. Κπολη 1881-2, σ. 264. Αὐτὴ τὴ χρονιά ὁ Μητροπολίτης Βάρνης Φιλόθεος ὑπογράφει ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Ἄρτης, Δέρκων Μακαρίου ὡς «...ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ πανιεροτάτου ἀγίου Μελενίκου κύρ Λεοντίου» Ὁρθοδοξία, τευχ. 11, Κπολη 1935, σ. 460.

189. Στις 14 Μαρτίου τοῦ 1865 ὁ Μελενίκου Διονύσιος ὑπογράφει ὡς συνοδικὸς ἀρχιερέας τὸ ὑπόμνημα ἐκλογῆς τοῦ ἀπὸ Κασσανδρείας Δέρκων Νεοφύτου. Ὁρθοδοξία, τευχ. 12α, Κπολη 1935, σ. 504.

ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1893 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1894
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α΄ 1894 - 1899

ΒΟΗΘΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ 1895 - ΜΑΡΤΙΟΣ 1899
 ΛΕΟΝΤΙΟΣ Β΄ 1899 - 1901
 ΙΩΑΚΕΙΜ 1901 - 1903
 ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ 1903 - 1906
 ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ 1906 - 1906
 ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ 1906 - 1912
 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β΄ 1912 - 1913
 ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ 1913 - 1921

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

Ο ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ 1921 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1922
 ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ 1922 - 1922
 ΝΕΟΦΥΤΟΣ Β΄ 1922 - 1929

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

Ο ΣΕΡΡΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΡΤΙΟΣ 1929 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1930

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

Ο ΒΟΣΤΩΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1930 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1930
 ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ 1930 - 1966

ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1966 - ΙΟΥΝΙΟΣ 1967
 ΙΩΑΝΝΗΣ Β΄ 1967 - 2001

Στις 14 Δεκεμβρίου 2001 η Σύνοδος της Ίεραρχίας της Ελλάδος εξέλεξε νέο Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου τον αρχιμανδρίτη Μακάριο Φιλοθέου. Μέχρι της εκλογής του Μακαρίου, τοποτηρητής ήταν ο Σερρών Μάξιμος (Οκτώβριος - Δεκέμβριος 2001).

Ο έκτενης αυτός χορός ιεραρχών επί αιώνες ποίμανε τούς ὀρθοδόξους Έλληνες στην μαρτυρική μητρόπολη του Μελενίκου που ως πρόσκοπος του Έλληνισμού δέχθηκε τις λυσσαλέες επιθέσεις των Βουλγάρων.

Ο Έλληνισμός άντεξε για χρόνια χάρη στις προσπάθειες αυτών των ιεραρχών και στο κουράγιο των ημετέρων, ἔως τήν ἡμέρα που ἀμαχητί, με τή συνθήκη του Βουκουρεστίου, παραδόθηκε στους ὑπεναντίους.

Οί ξεριζωμένοι Έλληνες συγκεντρώθηκαν άρχικά στό Σιδηρόκαστρο, «τό άκραίο αυτό άκρο τής χερσονήσου του Αΐμου κυνηγημένοι άφ' ενός μέν από τούς έχθρούς τους, άφ' έτέρου δέ από τά λάθη τών πολιτικῶν ήγετῶν τους καί τίς άκρισίες τών φίλων τους», πρίν διασκορπιστοῦν καί στολίσουν μέ τήν παρουσία τους καί άλλες γωνιές τής Ελλάδος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Άμβροσίου Λένη*, Μητροπολίτου Ταλαντίου, Τιτουλάριοι Μητροπολίται καί Έπίσκοποι εΐς τήν έκκλησίαν τής Ελλάδος από του έτους 1914 μέχρι σήμερα, Άθήνα 1977.
- Άγγέλου Βουδούρη*, Η Ίερά Μονή του Σωτήρος Χριστου τής νήσου Πρώτης, Περ. Όρθοδοξία 1936.
- Άλεξανδρίδη Ήλία*, «Πρόεδρος» τόν τόπον επέχων, Περιοδικό Όρθοδοξία, Κπολη 1927.
- Άτση Γ. Βασιλείου*, Προ. Μητροπολίτου Λήμνου, Έπισκοπαί καί έπίσκοποι τής έκκλησίας τής Ελλάδος από του 1800 μέχρι σήμερα, Άνάτυπον εκ τής έπετηρίδος τής Άρχιεπισκοπής Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας «Έκκλησία καί Θεολογία» τόμ. ΙΙΙ.
- Βιογραφικά σημειώματα άρχιερέων Μητροπόλεων τινῶν τής Βορείου Ελλάδος, Άθήνα 1985.
- Βαλαή Δ. Διονυσίου*, Μελένικο, Συμβολή στην εκκλησιαστική ιστορία κατά τόν 17 αΐωνα, Θεσσαλονίκη 1995.
- Βλάχου Ίωάννη*, Ό Μακεδονικός άγών εις τήν περιοχίν τών Σερρών κατά τό 1907, Σεραϊκά Χρονικά, τ.3, Άθήνα 1959.
- Γεδεών Μανουήλ*, Πατριαρχικά Έφημερίδες, Άθήνα 1936.
- Μνεΐα τών πρό έμοῦ, Άθήνα 1934.
- Άποσημειώματα χρονογράφου, Άθήνα 1932.
- Γερομιχαλου Γρ. Άθανασίου*, Η έθνική δρᾶσις του Μητροπολίτου Πελαγονίας Ίωακείμ Φοροπούλου καί αι εκθέσεις αυτου. Έταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Θεσσαλονίκη 1968.
- Γκισαβίδη Άποστόλου*, Σελίδες του Μακεδονικού Έλληνισμού, τ. Β'-Γ', Θεσσαλονίκη 1959.
- Καραθανάση Ε. Άθανασίου*, Ό Έλληνισμός καί ή μητρόπολη του Νευροκοπίου κατά τόν Μακεδονικό άγώνα. Ίδρυμα Μελετῶν χερσονήσου του Αΐμου, Θεσσαλονίκη 1991.

Κωσταρίδη Εγγέριου, *Ἡ Σύγχρονος Ἑλληνική Ἐκκλησία*, Ἀθήνα 1921.

— Συμβολή εἰς τήν Ἱστορίαν τοῦ Μελενίκου, *Σερραϊκά Χρονικά*, τ.2, Ἀθήνα 1957

— Ἐπιστολή Ἀναστασίου Πολυζωΐδου, *Σερραϊκά Χρονικά*, τ.8, Ἀθήνα 1979.

Κοντογιάννη Δ. Σπυρίδωνος, *Ἐπισκοπικοί κατάλογοι, προσθήκαι καί διορθώσεις εἰς τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθήνα 1986.

Μητροπολίτου Σάρδεων Γερμανοῦ, Συμβολή εἰς τοὺς Πατριαρχικούς καταλόγους Κ/πόλεως, *Περ. Ὁρθοδοξία*, 1933-1938.

— Πίναξ τῶν ἐπισκοπῶν καί Πατριαρχῶν Κ/πόλεως, *Περ. Ὁρθοδοξία* 1928.

Μωραϊτάκη Κωνσταντίνου, Συμπληρωματικός Κατάλογος Κωδίκων, *Περ. Ὁρθοδοξία* 1935-36.

Παρασκευαΐδη Χριστοδοῦλου, Μητροπολίτου Δημητριάδος, Ἱστορική καί κανονική θεώρησις τοῦ Παλαιοημερολογιτικοῦ ζητήματος κατά τήν γένεσιν καί τήν ἐξέλιξιν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. Ἐκκλησιαστική Βιβλιοθήκη Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος

Πέννα Πέτρου, Ἱστορία τῶν Σερρῶν, Ἀθήνα 1966.

Ράλλη Γ. - Ποτλῆ Μ., Σύνταγμα τῶν Θεῶν καί Ἱερῶν Κανόνων, τ.5, Ἀθήνα 1855.

Σάθα Κωνσταντίνου, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη, τ.Γ, Ἀθήνα 1972.

Σταυρίδου Θ. Βασιλείου, Ἡ Ἱερά Θεολογική Σχολή τῆς Χάλκης, Ἐκδ. Ἀφῶν Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1988.

Στάμου Γ. Παναγιώτη, Ὁ Μητροπολίτης Κασσανδρείας Εἰρηναῖος 1863-1945, Ἀθήνα 1970.

Ταπεινοῦ Ἐλευθερίου, Ἐκκλησιαστική Ἱστορία τῆς Μητροπόλεως Μελενίκου Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια Κωνσταντινουπόλεως τ.4, 1882-3 καί τ.16, 1892-3.

Τσακοπούλου Αἰμιλιανοῦ, Ἐπισκοπικοί Κατάλογοι, *Περιοδικό Ὁρθοδοξία*, Κπολη 1956.

Τσιλιβίδη Δημητρίου, Ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος Ἰωακείμ Ἀλεξόπουλος, ἡ ζωή καί τό ἔργο του, Διδακτορική διατριβή στήν Θεολογική σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 1996. Τμῆμα Ποιμαντικῆς καί Κοινωνικῆς Θεολογίας

Τζανακάρη Βασίλη, Εἰκονογραφημένη Ἱστορία τῶν Σερρῶν, Ἐκδοση τοῦ Περιοδικοῦ «Γιατί», τ.Α, Σέρρες 1991.

- Τζεμαΐλα Πέτρον, Συμβολή εις τήν Ἱστορίαν τῆς Ἡράκλειας (Κάτω Τζουμαγιᾶς) Σερραϊκά Χρονικά, τ.Β', Ἀθήνα 1973.
- Φιλιππαίου Θεοκλήτου, Ἀρχιμανδρίτου Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Ἐπισκοπαί καί Ἐπίσκοποι 1833-1960, Ἀθήνα 1960.
- Χιῶλος Κωνσταντῖνος, Μελένικο - Ἐθνικό καί Πολιτιστικό κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, Σερραϊκά Χρονικά, τ.12, Ἀθήνα 1996.
- Περιοδικό: Ὁρθοδοξία Κωνσταντινουπόλεως Ἔτη, 1926 - 27, 1933 - 38, 1956 - 59
- Περιοδικό: Ἐκκλησιαστική Ἀλήθεια Κωνσταντινουπόλεως Ἔτη, 1881 ἕως καί 1920.
- Fr. Miklosich-Ios.Muller, Acta et Diplomata Graeca, τ. Α.*